

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Jan Strajnar

**Zelene in trajnostne javne politike na primeru islandskih
političnih strank**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Jan Strajnar

Mentor: izr. prof. dr. Damjan Lajh

**Zelene in trajnostne javne politike na primeru islandskih
političnih strank**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

Ilt er þeim er á ólandi er alinn.

ACKNOWLEDGMENT / ZAHVALA

My most humble and sincere thanks to professor Auður H Ingólfssdóttir, to influence me in sustainable topics as for her supply of interesting facts about the “green” Iceland, and to professor Ian Watson, for believing in my knowledge and being overall a good inspiration and role model.

Zahvala tudi mentorju, izr. prof. dr. Damjanu Lajhu, da mi je omogočil gladko izpeljavo diplomske naloge tudi takrat, ko sem bil v tujini.

Posebna zahvala gre tudi moji družini, ker so mi omogočili, da sem postal to, kar sem, in mi stali ob strani v vseh letih šolanja; tako v dobrem kot v slabem.

Rebeka, hvala, da si mi vedno stala ob strani in verjela vame, obenem pa me spodbujala pri mojih odločitvah. Zdaj se začanja zares...

Zelene in trajnostne javne politike na primeru islandskih političnih strank

Diplomska naloga se nanaša na zelene in trajne javne politike na primeru islandskih političnih strank v povezavi z njihovo ideologijo. Cilj diplomske naloge bo ugotoviti, kakšne ideologije stojijo v ozadju posameznih političnih strank in kakšen je vpliv teh ideologij na sprejemanje zakonov in regulacij, ki se tičejo zelenih in trajnih javnih politik. Kot osnova nadaljne analize pa bo potrebno preučiti islandski politični sistem, ki je predpogoj analize. Le tako bo namreč mogoče ugotavljati pristojnosti Ministrstva, ki zakone predlaga in sprejema. Islandski politični sistem je namreč zelo specifičen in ga ni moč analizirati s pomočjo modelov političnih sistemov, ki so prisotni v drugih državah. Z analizo bomo poskušali pridobiti odgovor na sledeče vprašanje: Kakšna je povezava med prizadevanjem za zelene in trajnostne javne politike in ideologijo posameznih političnih strank v vladi? Ko bomo dobili odgovor na zastavljeno vprašanje, pa bomo lahko tudi trdili, če je sledeča hipoteza mogoča: *Politične stranke na Islandiji, ki so na osi politične polarizacije bližje levici, predlagajo več javnih politik na področju ohranjanja okolja in trajnostnega razvoja kot desne.*

Ključne besede: zelene javne politike, trajnostne javne politike, islandski politični sistem, politične stranke, ideologije.

Green and sustainable public policies: the case of Icelandic political parties

This thesis is connecting green and sustainable public policies with political parties and their ideologies referring to the political system of Iceland. The aim of the thesis is to investigate which ideology can be found in the background of the political parties in Icelandic parliament and to research the influence these ideologies have on adoption of laws and regulations in connection with green and sustainable public policies. The base for further analysis will be the examination of the Icelandic political system. Thus we will be able to determine the jurisdiction of the Ministry that propose and adopts laws in Iceland. Icelandic political system is very specific and cannot be analyzed by using models of other political systems present in other countries. The analysis of political system will try to answer the following question: What is the connection between endeavor of different political parties in the government for green and sustainable public policy and their ideology? With this question answered, we will be able to argue if the following hypothesis is possible: Political parties in Iceland that can be found on political polarization spectrum closer to the left, will propose more public policies in the field of environmental conservation and sustainable development than a right political parties.

Key words: Green policies, sustainable policies, Icelandic political system, political parties, ideologies.

KAZALO

1	UVOD	8
2	METODOLOŠKO - HIPOTETIČNI OKVIR.....	10
2.1	Raziskovalni problem.....	10
2.2	Raziskovalna vprašanja	10
2.3	Hipoteza.....	11
2.4	Metode in tehnike	11
3	ISLANDSKI POLITIČNI SISTEM.....	12
3.1	Parlament.....	12
3.2	Politične stranke	13
3.2.1	Stranka neodvisnosti	13
3.2.2	Stranka napredka	13
3.2.3	Gibanje socialnih demokratov.....	14
3.2.4	Gibanje levice – zeleni	14
3.2.5	Liberalna stranka	14
3.2.6	Gibanje državljanov	14
3.2.7	Piratska stranka	15
3.2.8	Svetla prihodnost.....	15
3.3	Delitev političnih strank na leve in desne.....	15
3.3.1	Polarizacija strank 2003-2007	16
3.3.2	Polarizacija strank 2007-2009	16
3.3.3	Polarizacija strank 2009-2013	17
3.4	Parlamentarne volitve	17
3.4.1	Volitve leta 2003	18
3.4.2	Volitve leta 2007	19

3.4.3	Volitve leta 2009	19
3.4.3	Volitve leta 2013	20
3.5	Vlade.....	21
3.5.1	Zakonodajno obdobje 2003-2007.....	21
3.5.2	Zakonodajno obdobje 2007-2009.....	22
3.5.3	Zakonodajno obdobje 2009-2013.....	24
3.5.4	Zakonodajno obdobje 2013-.....	24
3.6	Ministrstva	25
3.7	Oblikovanje javnih politik na vladi	27
4	ZELENE IN TRAJNE JAVNE POLITIKE	28
4.1	Javne politike	28
4.2	Zelene javne politike	29
4.3	Trajnostni razvoj.....	30
4.4	Zelene in trajne javne politike in ideologije	32
4.5	Zelene in trajne javne politike Islandije	33
5	ANALIZA	35
6	ZAKLJUČEK.....	38
7	LITERATURA.....	40
PRILOGA A: SESTAVA VLAD ISLANDIJE OD LETA 2003 DO LETA 2013 PO MINISTRSTVIH.....		43

KAZALO SLIK

Slika 3.1:	Polarizacijska vrednost Islandskih političnih strank v obdobju 2003-2007	16
Slika 3.2:	Polarizacijska vrednost Islandskih političnih strank v obdobju 2007-2009	16
Slika 3.3:	Polarizacijska vrednost Islandskih političnih strank v obdobju 2009-2013	17
Slika 3.4:	Sestava Althinga po volitvah leta 2003	18

Slika 3.5: Sestava Althinga po volitvah leta 2007	19
Slika 3.6: Sestava Althinga po volitvah leta 2009	20
Slika 3.7: Sestava Althinga po volitvah leta 2013	20
Slika 3.8: Razmerje moči v parlamentu po volitvah leta 2003 med vlado in opozicijo.....	22
Slika 3.9: Razmerje moči v parlamentu po volitvah leta 2007 med vlado in opozicijo.....	23
Slika 3.10: Razmerje moči v parlamentu po volitvah leta 2009 med vlado in opozicijo.....	24
Slika 3.11: Razmerje moči v parlamentu po volitvah leta 2013 med vlado in opozicijo.....	25
Slika 3.12: Organizacijska struktura Ministrstva za okolje in naravne vire Islandije.....	26
Slika 4.1: Javnopolitični proces	28
Slika 4.2: Koncept trajnostnega razvoja.....	31
Slika 4.3: Matrica trajnostnega razvoja.....	31

KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Sestava kabineta Geir Hararda (2006-2007)	26
Tabela 4.1: Predlagani zakoni in regulacije Ministrstva za okolje in naravne vire v obdobju 2003-2013.....	34
Tabela 5.1: Stopnja polarizacije političnih strank iz katerih so prihajali Ministri za okolje in naravne vire v obdobju 2003-2013.....	35
Tabela 5.2: Povprečno število predlaganih in sprejti zakonov in regulacij na mesec v posameznih vladah (obdobje 2003-2013)	36
Tabela 5.3: Pearsonov koeficient korelacije	37

1 UVOD

Zelene in trajne javne politike niso novost v snovanju javnih politik, res pa je, da se o njih v zadnjem času vedno več govori in razpravlja. Razlog se skriva v vedno večji ozaveščenosti ljudi in političnih odločevalcev o ohranjanju okolja. Okoljske katastrofe nas vsakič znova opomnijo, da moramo z okoljem ravnati razumno in trajnostno. Pa ne samo vlade, tudi podjetja in posamezniki morajo razmišljati o trajnostnem razvoju, če želimo, da ne preobremenimo okolja in se tako ujamemo v lastno past. Posamezniki in podjetja lahko s svojimi pobudami le spodbujajo, medtem ko vlade in ministrstva lahko zakonsko uredijo to področje. Zato je smiselno analizirati, kakšen napredek so naredile vlade in ministrstva na teh področjih.

Če hočemo pridobiti verodostojne podatke, je potrebno analizirati prakse v državah, kjer je že dolgo uveljavljena demokracija in obenem visoka okoljska ozaveščenost. Primeri takih držav so države Skandinavije. Ena izmed njih je tudi Islandija, v kateri je energetska stabilnost in samozadostnost odvisna od dejavnikov iz naravnega okolja, državi pa je posledično prioriteta, da za svoje naravno okolje ustrezno skrbi in ga zaščiti.

Islandija je majhna država na severu Evrope, ki se je v zadnjih petih letih pogosto pojavljala v medijih predvsem zaradi politične in ekonomske situacije v državi. Leta 2008 je namreč tudi na Islandiji izbruhnila finančna kriza, kar se je odražalo tudi v političnem prostoru. Javnost in strokovnjaki so vso svojo pozornost usmerili v islandski ekonomski in politični sistem in iskali odgovor na vprašanje, zakaj je prišlo do težav. Našlo se je vrsto napak v sistemu. Nekaj napak, predvsem na ekonomskem področju, so odpravili, kar pa se tiče političnega stanja v državi pa se ni kaj prida spremenilo. Islandija je obsodila "krivce za krizo" iz ekonomskega področja in jih zaprla. Na političnem parketu pa ni bilo velikih sprememb. Stranke v parlamentu so ostale večinoma iste. V parlament se je uvrstilo le malo novih političnih strank, iz parlamenta pa je izpadla samo ena politična stranka iz prejšnjega zakonodajnega obdobja. Tudi znotraj vlade so se znašle že uveljavljene stranke (razen po volitvah 2009, ko je v vladi sodelovala stranka Gibanje levice – zeleni). Tako so na primer tudi ministri v vladi ostajali večinoma enaki kot v prejšnjem zakonodajnem obdobju. Zaradi minimalnih sprememb v političnem strankarskem sistemu Islandije je smiselno opraviti analizo o snovanju zelenih in trajnih javnih politik.

Ker pa je tudi za Islandijo značilna strankarska razdrobljenost na levico in desnico, je bolj smiselno analizirati, kakšen napredek so na tem področju naredile leve in kakšen

napredek so na tem področju naredile desne politične stranke. Med levimi in desnimi političnimi strankami namreč obstajajo ideološke razlike, ki lahko vplivajo na snovanje in evalvacijo zelenih in trajnih javnih politik.

Diplomska naloga je sestavljena iz šestih sklopov. Prvi sklop je uvod, kjer je na splošno opisana tematika, ki bo predmet analize v diplomski nalogi. Nato sledi drugi sklop, ki je metodološko-hipotetični okvir v katerem so opisani raziskovalni problem, raziskovalna vprašanja, zastavljena hipoteza in metode in tehnike. Temu sklopu sledita dva sklopa, ki sta teoretska. Prvi izmed njiju je posvečen islandskemu političnemu sistemu; natančneje političnim strankam in vladam ter ministrstvom, drugi sklop pa je posvečen analizi literature na tematiko zelenih in trajnih javnih politik in analizi tej tematike na primeru islandskega Ministrstva za okolje in naravne vire. Peti sklop je analiza pridobljenih primarnih podatkov, ki bo temelj pri razlagi in interpretaciji hipoteze. V zadnjem sklopu oziroma zaključku pa bodo podane ključne ugotovitve diplomske naloge.

2 METODOLOŠKO - HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Raziskovalni problem

Islandija je majhna država po številu prebivalcev, a velika po površini in naravni raznolikosti. Že kar nekaj časa obstaja dilema med prebivalci Islandije, kako obdržati neokrnjeno naravo, čiste reke in ohraniti biotsko raznolikost, obenem pa povečati prihodke ekonomiji, obdržati energetska neodvisnost, zagotoviti delovna mesta, itd. V preteklosti se ni veliko govorilo o varovanju okolja Islandije, dokler jih ni okolje spomnilo na to. Prebivalci Islandije so v preteklosti na veliko izsekavali gozdove, izkopavali premog in to uporabljali kot sredstvo za ogrevanje domov. Posledice takega dejanja so bile kmalu vidne: v zraku je bilo veliko smoga, gozdovi so izginjali in se niso obnavljali zaradi ostrega podnebja, veter je odnašal zemljo, ker ni bila zaščitena z rastlinstvom, itd. Takrat so se prebivalci Islandije začeli zavedati, da je potrebno smiselno in smotrno, predvsem pa trajnostno, ravnanje z okoljem. Oblast je začela sprejemati ukrepe, ki so vidni še danes. Islandija danes pridobiva večino elektrike z geotermalno energijo, prav tako pa z njo ogrevajo tudi domove. Geotermalna energija je najbolj čista energija in ima skoraj neznamenit vpliv na okolje. Obenem pa naj opomnimo, da ima Islandija resda najbolj čisto pridelavo električne energije, vendar pa je tudi porabi največ na prebivalca v Evropi. Zaradi tega in želje po zaslužku z izvozom električne energije so se nekatere vlade začele zatekati k drugim virom električne energije (hidroelektrarnam), ki pa imajo bolj negativen vpliv na okolje. In tu je nastal problem, saj so bile nekatere politične stranke Islandije za to idejo, spet druge pa proti. Zelene in trajnostne javne politike so tako postale pomembno politično vprašanje v državi, na katero imajo stranke z različnim ideološkim ozadjem različen pogled. Nekatere politične stranke v vladi so to tematika postavljale v ospredje in snovale več zelenih in trajnih javnih politik, spet druge politične stranke pa so temu namenjale manj pozornosti in kdaj celo sprejemale javne politike, ki so bile v nasprotju z načeli zelenih in trajnih politik.

2.2 Raziskovalna vprašanja

Iz raziskovalnega problema, opisanega v prejšnjem podpoglavju, so izpeljana naslednja raziskovalna vprašanja, ki bodo v pomoč pri operacionalizaciji hipoteze:

1. Kakšna ideologija je v ozadju posameznih političnih strank, ki predstavljajo vlado Republike Islandije?

2. Koliko javnih politik s področja varstva okolja in trajnostnega razvoja se je sklepalo v posameznih vladah Republike Islandije?

3. Kakšna je povezava med prizadevanjem za zelene in trajnostne javne politike in ideologijo posameznih političnih strank v vladi?

2.3 Hipoteza

Iz raziskovalnega problema in zastavljenih raziskovalnih vprašanj izhaja sledeča hipoteza:

Politične stranke na Islandiji, ki so na osi politične polarizacije bližje levici, predlagajo več javnih politik na področju ohranjanja okolja in trajnostnega razvoja kot desne.

2.4 Metode in tehnike

Diplomska naloga bo imela dva ključna sklopa metod in tehnik.

V prvem delu diplomske naloge bo poudarek na analizi in interpretaciji primarnih in sekundarnih virov. Pri analizi primarnih in sekundarnih virov bo diplomska naloga osredotočena na: podatke o volitvah, političnih strankah, polarizaciji političnih strank, sestavah vlad, številčnostjo sprejetih, predlaganih zelenih in trajnih javnih politik in analizo člankov in literature na temo zelenih in trajnih javnih politik.

V drugem delu diplomske naloge pa bo temelj predstavljala metoda obdelave podatkov s programom SPSS in razlaga pridobljenih rezultatov analize.

3 ISLANDSKI POLITIČNI SISTEM

Islandija je severnoevropska država z bogato politično zgodovino. Začetki države in parlamentarizma namreč segajo v deseto stoletje. Leto 930 je islandsko ljudstvo ustanovilo ljudski parlament imenovan *Althingi*, ki še danes velja za najstarejši delujoč parlament na svetu (Althingi). Model parlamenta iz leta 930 pa se seveda v takšni izvedbi ni obdržal do današnjih dni. Islandija je namreč leta 1262 postala del Norveške, tako da je avtonomnost zakonodajne in izvršne veje oblasti izginila (Karlsson 2000). Kasneje je Islandija prešla iz roke Norveške pod Dansko vladavino in parlament je še vedno ohranil precej neavtonomno vlogo. Začetki sodobnega parlamentarizma na Islandiji pa segajo v leto 1918, ko se je Islandiji uspelo osamosvojiti od Danske (Karlsson 2000). 17. junija 1944 je Islandija dobila tudi sedanjo ustavo, ter tako ustanovila republiko, kot jo poznamo še danes (Althingi).

Islandija je danes ustavna republika. Zakonodajna funkcija države pripada islandskemu parlamentu ali *Althingi*, medtem ko ima izvršno funkcijo vlada Republike Islandije. Islandski parlament sestavlja 63 poslancev, ki so voljeni na neposrednih in svobodnih volitvah vsaka štiri leta. Poslanci so izvoljeni po proporcionalnem modelu. Poslanci so lahko v parlament izvoljeni kot kandidati na listah političnih strank, lahko pa kandidirajo kot neodvisni kandidati. Vlado sestavijo stranke, ki imajo skupaj parlamentarno večino. Tu je potrebno poudariti, da so bile islandske vlade v zgodovini večino sestavljene iz dveh ali treh političnih strank. Poleg parlamenta in vlad pa je stalnica v islandskem političnem sistemu tudi predsednik države. Predsednik je izvoljen po večinskem volilnem sistemu za mandat štirih let. Predsednik države ima dve funkciji: protokolarno in zakonodajno. Pri slednji namreč skupaj s parlamentom potrjuje zakone, ki jih je v obravnavo predlaga vlada Republike Islandije (Ministry of Fisheries and Agriculture).

3.1 Parlament

Parlament je ljudsko predstavniško telo, ki s sprejemanjem zakonov in z izvolitvijo in nadzorom nad delom vlade (oziroma izvršne veje oblasti) izraža nacionalno suverenost (Sruk 1995, 230). Osnovna dejavnost parlamenta je politični nadzor. Kar se tiče zakonodajne funkcije, parlament večinoma samo potrjuje zakone, ki jih predlaga izvršna oblast – vlada (Sruk 1995, 231). Islandski parlament sestavljajo poslanci, ki so izvoljeni na rednih volitvah na vsake štiri leta, ter stalne organizacijske strukture oziroma administracija parlamenta.

Na parlamentarnih volitvah ljudstvo Islandije voli 63 poslancev. Statistično en poslanec v parlamentu predstavlja 5.169 ljudi (Althingi in Statistics Iceland). Za primerjavo: en poslanec v Sloveniji predstavlja 22.901 volilca (Statistični urad Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije). Člani parlamenta oziroma poslanci *Althinga* nosijo zakonodajno funkcijo države, obenem pa tudi fiskalno moč, da lahko odločajo o javni porabi in davkih (Althingi Administration 2010).

Administracija parlamenta Islandije nudi raznovrstne storitve za poslance in druge, ki želijo pridobiti informacije (tudi za interesente, ki želijo poslovati s parlamentom). Na čelu administracije je generalni sekretar, v pomoč pa so mu trije generalni asistenti. Skupaj tvorijo izvršno upravo. Nadalje pa se administracija deli še na tri glavne oddelke in šest pisarn/uradov: Oddelek odbora, Oddelek za informacije in publikacije, Oddelek za storitve, Pisarna govorca parlamenta, Urad zbornice, Davčni urad, Urad za pravne zadeve, Pisarna za človeške vire in Informacijska pisarna (Althingi).

3.2 Politične stranke

V sodobnih političnih sistemih so stranke organizirane skupine prebivalstva, ki si s svojo politično dejavnostjo v družbi, še posebej pa s sodelovanjem na volitvah, prizadevajo za pridobitev neposrednega vpliva na odločanje (Sruk 1995, 322). V islandski parlament se je od volitev 2003 pa do volitev 2013 v parlament uvrstilo 8 različnih političnih strank. Politične stranke so sledeče:

3.2.1 Stranka neodvisnosti

Stranka neodvisnosti ali islandsko *Sjálfstæðisflokkurinn* je politična stranka, ki je na islandskem političnem parketu stalnica. Ustanovljena je bila leta 1929 z združitvijo Konzervativne stranke in Liberalne stranke. Ideologije, ki jih stranka promovira, so: liberalni konzervatizem, ekonomski liberalizem ter evroskepticizem. Potrebno je še opoziriti, da je stranka tudi del evropske politične skupine; Združenja Evropskih konzervativcev in reformistov (*Sjálfstæðisflokkurinn*).

3.2.2 Stranka napredka

Stranka napredka ali islandsko *Framsóknarflokkurinn*, je politična stranka, ki je prav tako kot Stranka neodvisnosti stalnica na islandskem političnem parketu. Ustanovljena je bila leta 1916 z združitvjo dveh kmečkih strank: Kmečka stranka in Neodvisni kmetje. Ideologije,

ki jih stranka promovira, so: liberalizem, nordijsko kmetijstvo, evroskepticizem in populistične politike (Framsóknarflokkurinn).

3.2.3 Gibanje socialnih demokratov

Gibanje socialnih demokratov ali islandsko *Samfylkingin*, je politična stranka, ki ima na islandskem političnem parketu krajšo zgodovino. Ustanovljena je bila leta 2000 z združitvijo štirih političnih strank: Socialnih demokratov, Ljudskega zavezništva, Stranke žensk in Stranke nacionalnega prebujenja. Ideologije, ki jih stranka promovira, so: socialna demokracija in ideja o povezovanju Islandije v enotni evropski prostor (Samfylkingin).

3.2.4 Gibanje levice – zeleni

Gibanje levice – zeleni ali islandsko *Vinstrihreyfingin – grænt framboð*, je politična stranka, ki je nastala kot odgovor na združenje političnih strank v novonastalo Gibanje socialnih demokratov. Člani političnih strank, ki so se pridružile Gibanju socialnih demokratov, in s tem niso bili zadovoljni, so ustanovili svojo stranko: Gibanje levice - zeleni. Stranka promovira bolj leve ideologije, ki so: demokratični socializem, eko-socializem, šibek evroskepticizem in feminizem. Stranka je tudi del Evropske politične skupine: Združenja Nordijske zelene levice (Vinstrihreyfingin – grænt framboð).

3.2.5 Liberalna stranka

Liberalna stranka ali islandsko *Frjálslyndi flokkurinn*, je politična stranka, ki je bila v islandski parlament od svoje ustanovitve leta 1998 izvoljena trikrat - leta 1999, 2003 in 2007. Danes je njena vloga na Islandiji bolj šibka, saj namreč ni bila izvoljena v parlament na zadnjih dveh volitvah. Ideologije, ki jih je stranka promovirala v parlamentu, so bile: liberalizem, demokracija, evroskepticizem in enakost vseh državljanov (Frjálslyndi flokkurinn).

3.2.6 Gibanje državljanov

Gibanje državljanov ali islandsko *Borgarahreyfingin*, je bila politična stranka izvoljena v parlament na volitvah leta 2009. Bila je nekaj posebnega, saj ni imela vodje. To izhaja iz tega, da je bila ustanovljena s strani protestnikov, ki so protestirali proti islandski vladi zaradi ekonomske situacije v kateri se je znašla država. Ideologije, ki so jih promovirali so bile: demokracija, enakost in pravna država (Borgarahreyfingin).

3.2.7 Piratska stranka

Piratska stranka ali islandsko *Píratar*, je prva piratska stranka na svetu, ki se ji je uspelo uvrstiti v nacionalni parlament. Ustanovljena je bila pred volitvami leta 2013, na čelo stranke pa so postavili Birgitto Jónsdóttir, ki je bila ena od vodij protestnih gibanj na Islandiji leta 2008. Ideologije, ki jih stranka promovira, so: demokracija, svoboda (dostopa do informacij), zasebnost in piratske politike (*Píratar*).

3.2.8 Svetla prihodnost

Politična stranka Svetla prihodnost ali islandsko *Björt framtíð*, je bila podobno kot piratska stranka ustanovljena pred volitvami leta 2013. Ustanovni člani so bili prej poslanci na listah Stranke napredka in Gibanja socialnih demokratov. Ideologije, ki jih stranka promovira so: socialni liberalizem, zeleni liberalizem in ideja o povezovanju Islandije v enotni evropski prostor (*Björt framtíð*).

3.3 Delitev političnih strank na leve in desne

Politične stranke zagovarjajo različne politične ideologije. Predvsem zaradi različnih ideologij lahko med seboj ločimo politične stranke. Vendar pa obstaja povezava med strankami v smislu zagovarjanja podobnih interesov, ki je pripeljala do tega, da so različni avtorji razvili koncepta dveh polov političnih ideologij – levice in desnice. Sani in Sartori (1983) sta v svoji analizi na podlagi preferenc volivcev ugotavljala polarizacijo političnih strank. Polarizacija so razlike med političnimi strankami na dani dimenziji – levo in desno. Na splošno je polarizacija merjenje razdalje vsake politične stranke od političnega centra v levo ali desno smer (leve stranke ali desne stranke ter tudi sredinske stranke) (Vegetti 2011). Z mapiranjem političnih strank se ukvarja ogromno politoloških think-tankov. Eden od njih je tudi *Manifesto Project Database*. Manifesto Project Database meri politično polarizacijo strank v nacionalnih parlamentih v posameznih zakonodajnih obdobjih in stranke tako razvršča med leve in desne (*Manifesto Project Database*). Projekt je prejel tudi nagrado Ameriškega politološkega združenja (APSA) za najboljše primerjalne analize. V nadaljevanju je prikazana polarizacija v islandskem parlamentu na volitvah leta 2003, 2007 in 2009, ki jo je izdelal Manifesto Project Database. Vrednost bližje -100 pomeni, da stranka pripada politični levici, medtem ko vrednosti bližje 100 pomeni, da stranka pripada politični desnici. Vrednosti okoli 0 pa pove, da je stranka bližje politični sredini. Za leto 2013 še ni bila izvedena primerjalna analiza, saj se zakonodajno obdobje še ni končalo.

3.3.1 Polarizacija strank 2003-2007

Po analizah je stanje polarizacije na Islandiji v obdobju 2003-2007, razvrščeno po volilnem izidu, sledeče: Stranka neodvisnosti (vrednost polarizacije = **2.5**), Gibanje socialnih demokratov (vrednost polarizacije = **-21.8**), Stranka napredka (vrednost polarizacije = **-11.6**), Gibanje levice – zeleni (vrednost polarizacije = **-22.2**) in Liberalna stranka (vrednost polarizacije = **15.6**) (Manifesto Project Database 2014). Iz pridobljenih analiz je stanje na osi levice - desnice sledeče:

Slika 3.1: Polarizacijska vrednost Islandskih političnih strank v obdobju 2003-2007

3.3.2 Polarizacija strank 2007-2009

Po analizah je stanje polarizacije na Islandiji v obdobju 2007-2009 sledeče: Stranka neodvisnosti (vrednost polarizacije = **3.8**), Gibanje socialnih demokratov (vrednost polarizacije = **-24.3**), Stranka napredka (vrednost polarizacije = **-15.1**), Gibanje levice – zeleni (vrednost polarizacije = **-23.2**) in Liberalna stranka (vrednost polarizacije = **-0.6**) (Manifesto Project Database 2014). Iz pridobljenih analiz je stanje na osi levice-desnice sledeče:

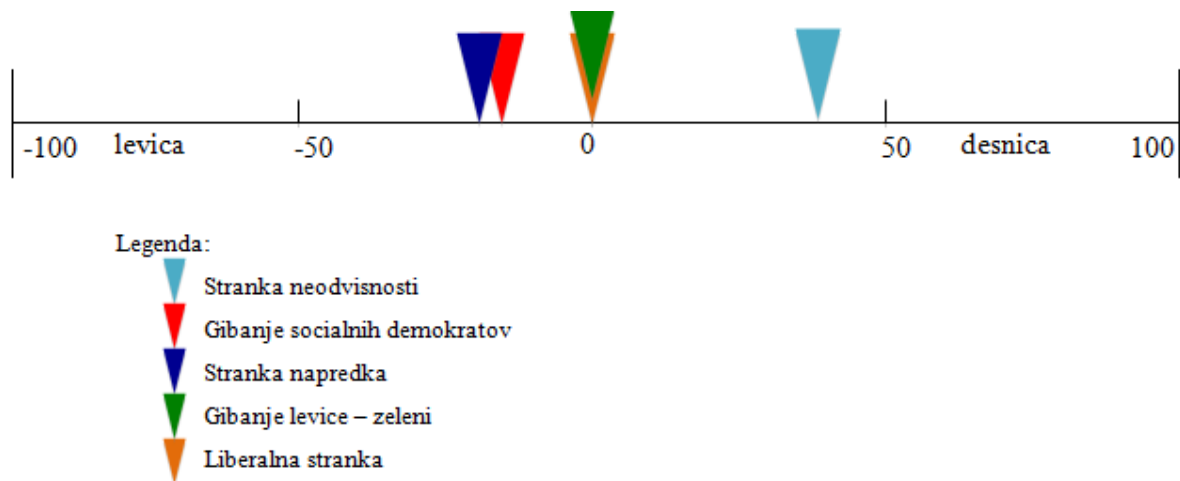
Slika 3.2: Polarizacijska vrednost Islandskih političnih strank v obdobju 2007-2009

3.3.3 Polarizacija strank 2009-2013

Po analizah je stanje polarizacije na Islandiji v obdobju 2009-2013 sledeče: Stranka neodvisnosti (vrednost polarizacije = **39.5**), Gibanje socialnih demokratov (vrednost polarizacije = **-10**), Stranka napredka (vrednost polarizacije = **-15.1**), Gibanje levice – zeleni (vrednost polarizacije = **1.4**) in Gibanja državljanov (vrednost polarizacije = **-1.6**) (Manifesto Project Database 2014). Iz pridobljenih analiz je stanje na osi leve- desnice sledeče:

Slika 3.3: Polarizacijska vrednost Islandskih političnih strank v obdobju 2009-2013

Iz analize lahko sklepamo, da za levo stranko stranko, ne velja, da bo vedno in povsod zagovarjala leve doktrine. Enako velja za desne politične stranke. Kot je razvidno iz analize, stranke v določenih zakonodajnih obdobjih zagovarjajo različne ideologije in se tako polarizacijsko gledano uvrščajo na drugačno mesto.

3.4 Parlamentarne volitve

Volitve v sodobni islandski parlament potekajo vse od leta 1919. Volitve potekajo na vsaka štiri leta. Pasivno volilno pravico oziroma pravico voliti ima vsak državljan Republike Islandije, ki je starejši od 18 let. Poslanci so izvoljeni po proporcionalnem volilnem sistemu. Islandija je razdeljena na šest volilnih enot¹ (The National Electoral Commission of Iceland). Vsaki volilni enoti pripada 9 poslanski mandatov. Število poslanski mandatov se lahko v posameznih volilnih enotah spremeni, če se zato pokaže potreba (preseljevanje prebivalcev iz enega dela države v drug del države). Tako so na volitvah leta 2013 v štirih volilnih enotah (Reykjavík sever, Reykjavík jug, Severovzhod in Jug) izvolili v vsaki enoti po 9 poslancev, v

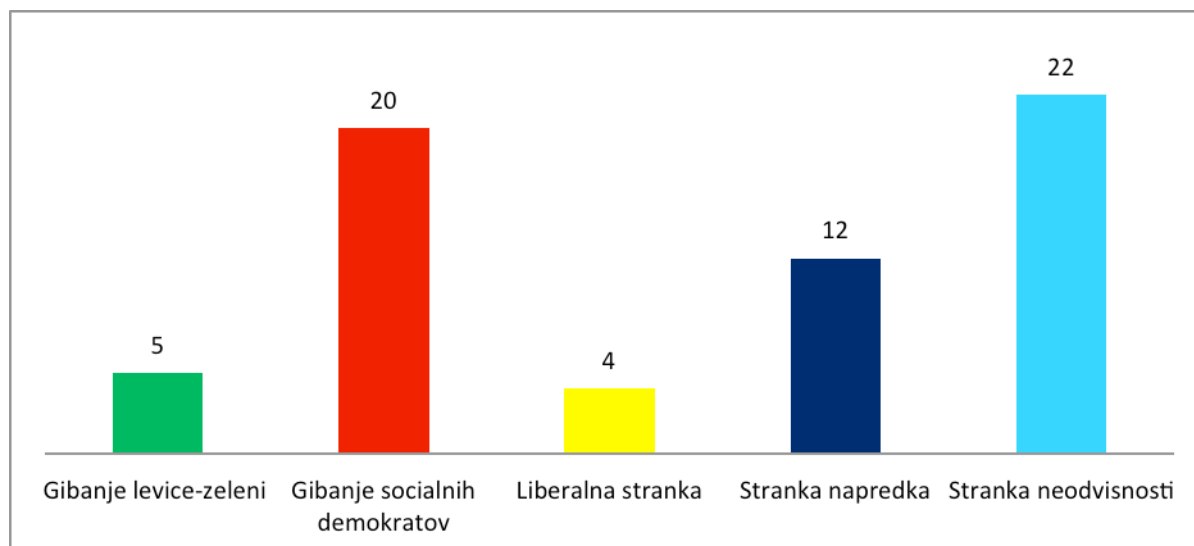
¹ Šest volilnih enot na Islandiji je: Reykjavík sever, Reykjavík jug, Jugoahod, Severovzhod, Severozahod in Jug.

volilni enoti Jugozahod so izvolili 11 poslancev in volilnih enoti Severozahod le 7 poslancev. Poleg dodeljenih mandatov v volilnih enotah pa se volilnim enotam še dodatno prerazporedi dodatnih 9 poslanskih mandatov. To so tako imenovani sedeži izravnave. V vsaki volilni enoti so podeli od enega pa do dva poslanska mandata zaradi zagotovitve večje proporcionalnosti na nacionalni ravni (Helgason 2010). V povprečju je v vsaki volilni enoti izvoljenih 10 poslancev. Od leta 1919 je na Islandiji bilo izvedenih 33 splošnih volitev za izvolitev poslancev v nacionalni parlament Islandije. Za kasnejšo analizo v empiričnem delu je potrebno podrobneje analizirati rezultate volitev od leta 2003. Od leta 2003 pa do danes so bile izvedene štiri volitve: leta 2003, 2007, 2009 in nazadnje leta 2013.

3.4.1 Volitve leta 2003

Splošne volitve v islandski parlament leta 2003 so potekale 10. maja. Volilna udeležba na volitvah je bila 87,84 %. To pomeni, da se je volitev udeležilo 185.392 državljanov, od skupaj 211.304 volilnih upravičencev (Statistics Iceland). V *Althing* se je uvrstilo pet političnih strank. V parlament so se tako uvrstile sledeče politične stranke: Stranka neodvisnosti (z 22 poslanskimi mandati), Gibanje socialnih demokratov (z 20 poslanskimi mandati), Stranka napredka (z 12 poslanskimi mandati), Gibanje levice - zeleni (s 5 poslanskimi mandati) in Liberalna stranka (s 4 poslanskimi mandati).

Slika 3.4: Sestava Althinga po volitvah leta 2003

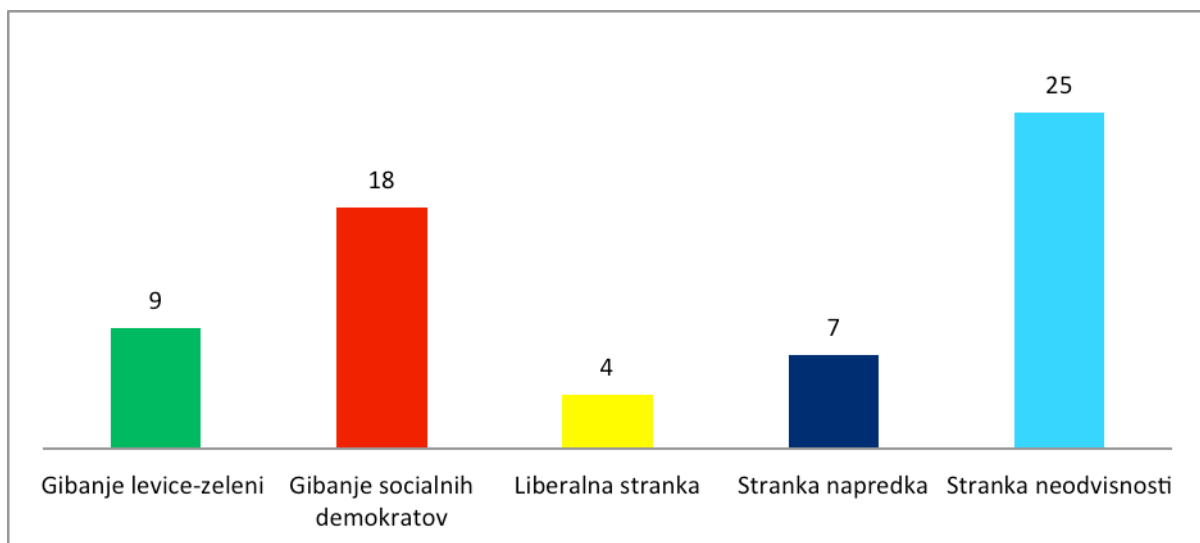

Vir: Statistics Iceland.

3.4.2 Volitve leta 2007

Splošne volitve v islandski parlament leta 2007 so potekale 12. maja. Volilna udeležba na volitvah je bila 83,62 %. To pomeni, da se je volitev udeležilo 185.071 državljanov, od skupaj 221.330 volilnih upravičencev (Statistics Iceland). V *Althing* pa se je, prav tako kot leta 2003, uvrstilo pet istih političnih strank. V parlament so se tako uvrstile sledeče politične stranke: Stranka neodvisnosti (s 25 poslanskimi mandati), Gibanje socialnih demokratov (z 18 poslanskimi mandati), Gibanje levece-zeleni (z 9 poslanskimi mandati), Stranka napredka (s 7 poslanskimi mandati) in Liberalna stranka (s 4 poslanskimi mandati).

Slika 3.5: Sestava Althinga po volitvah leta 2007

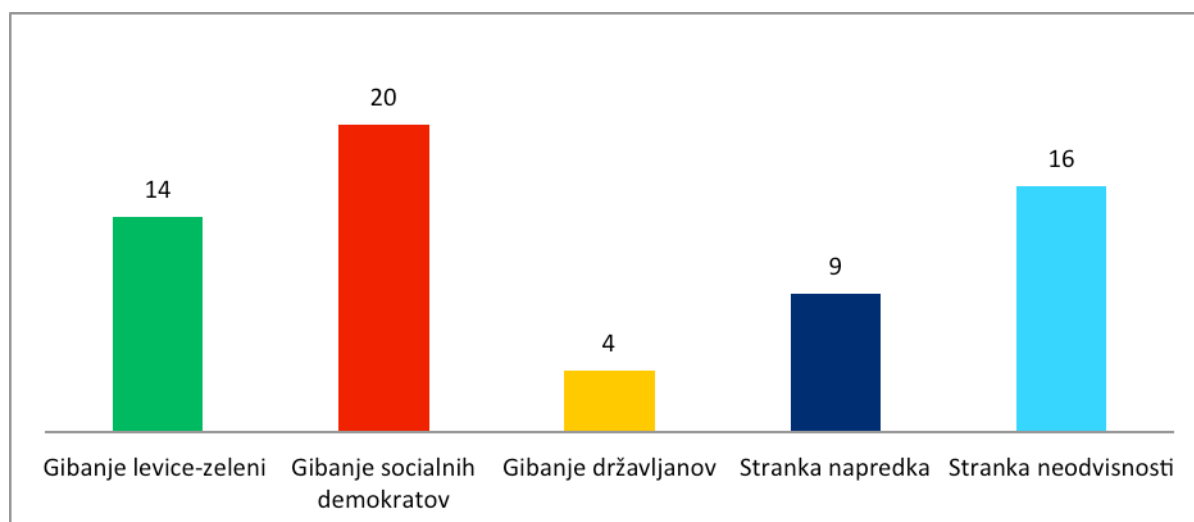

Vir: Statistics Iceland.

3.4.3 Volitve leta 2009

Splošne volitve v islandski parlament leta 2009 so potekale 15. aprila. Volitve so bile predčasne, saj je bila vlada primorana odstopiti zaradi pritiskov javnosti. Islandija se je namreč znašla v najhujši finančni krizi v zgodovini. Volilna udeležba na volitvah je bila 85,14 %. To pomeni, da se je volitev udeležilo 193.975 državljanov, od skupaj 227.843 volilnih upravičencev (Statistics Iceland). V parlament so se tako uvrstile sledeče politične stranke: Gibanje socialnih demokratov (z 20 poslanskimi mandati), Stranka neodvisnosti (s 16 poslanskimi mandati), Gibanje levece - zeleni (s 14 poslanskimi mandati), Stranka napredka (z 9 poslanskimi mandati), in nova stranka Gibanje državljanov (s 4 poslanskimi mandati), ki je nastala kot protestno gibanje.

Slika 3.6: Sestava Althinga po volitvah leta 2009

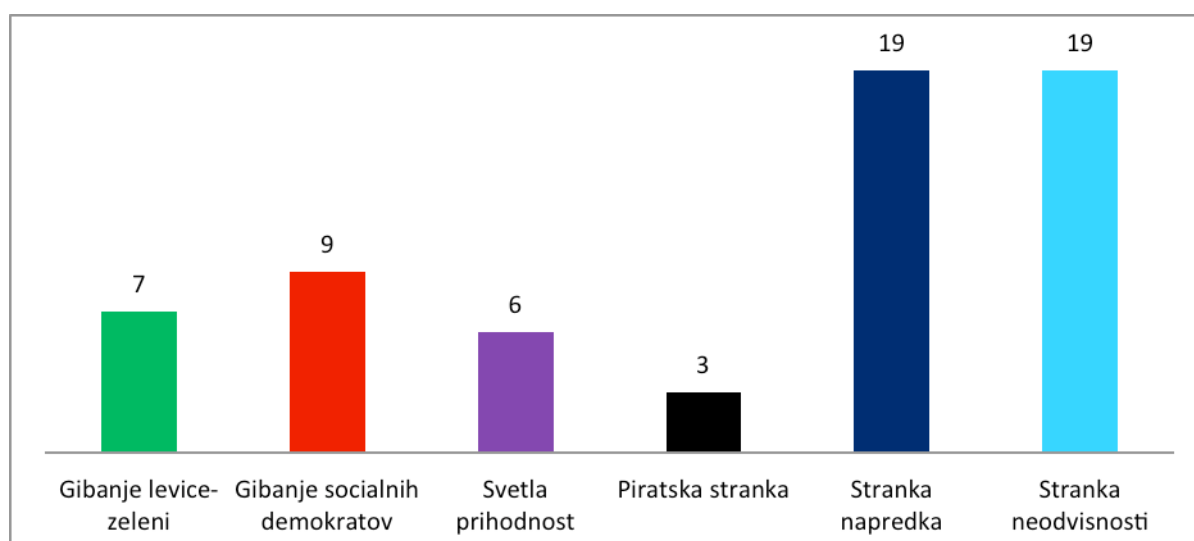

Vir: Statistics Iceland.

3.4.3 Volitve leta 2013

Splošne volitve v islandski parlament leta 2013 so potekale 27. aprila. Volilna udeležba na volitvah je bila 81,44 %. To pomeni, da se je volitev udeležilo 193.792 državljanov, od skupaj 237.957 volilnih upravičencev (Statistics Iceland). V parlament se je uvrstilo šest političnih strank: Stranka neodvisnosti (z 19 poslanskimi mandati), Stranka napredka (z 19 poslanskimi mandati), Gibanje socialnih demokratov (z 9 poslanskimi mandati), Gibanje levice - zeleni (s 7 poslanskimi mandati) in dve novi politični stranki: Svetla prihodnost (s 6 poslanskimi mandati) in Piratska stranka (s 3 poslanskimi mandati).

Slika 3.7: Sestava Althinga po volitvah leta 2013

Vir: Statistics Iceland.

3.5 Vlade

V veliko evropskih državah izvršna oblast pripada vladam posameznih držav. Tudi Islandija ni izjema, vendar pa je potrebno ob tem omeniti posebnosti, ki jih ima politični sistem Republike Islandije na področju izvršne oblasti. Izvršno oblast imajo skupaj predsednik države, predsednik vlade oziroma premier in ministri. Skupaj jih imenujejo tudi Državni svet ali vlada. Predsednik vlade vodi seje vlade v imenu predsednika države. Prav tako pa ministri delujejo v predsednikovem imenu na področjih, ki so jim dodeljena in so odgovorni za vse izvršne akte ter zakone na njihovem področju. Predsednik vlade in ministri so obenem zaposleni na vladi, hkrati pa so tudi poslanci v parlamentu (CountryWatch Incorporated 2013, 54).

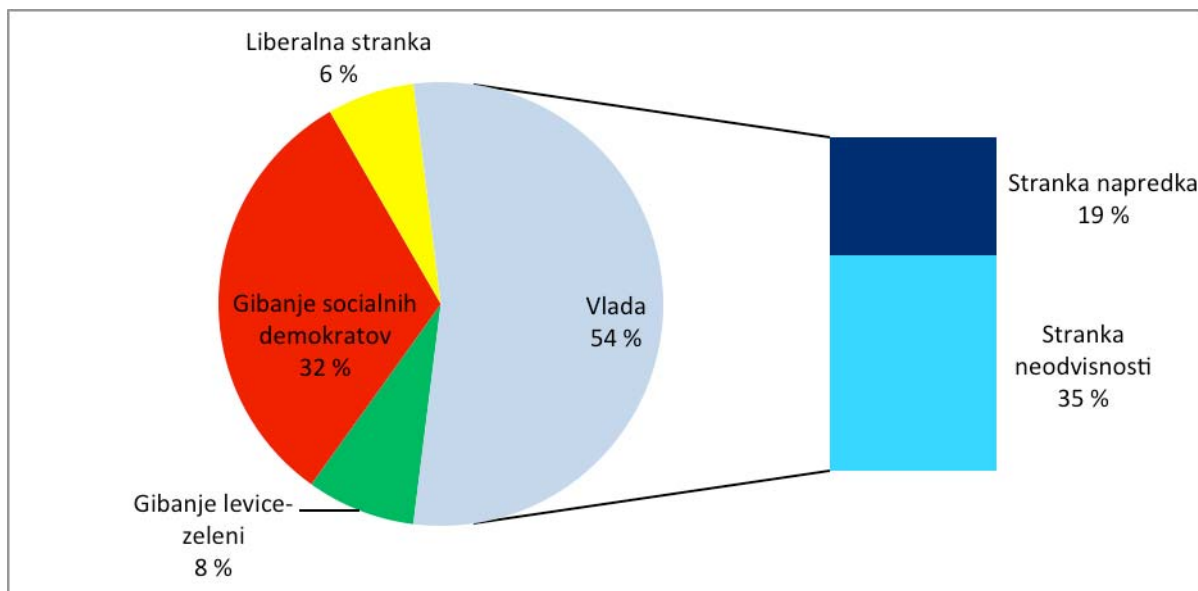
Po izpeljanih parlamentarnih volitvah predsednik Islandije ponavadi podeli mandat za sestavo vlade tistemu predsedniku parlamentarne politične stranke, ki je na volitvah dobila največji odstotek glasov. Če je prvi mandatar neuspešen pri sestavi vlade, se mandat podeli naslednjemu predsedniku parlamentarne stranke, ki je na volitvah dobila druga največ glasov in tako dalje (Government Offices of Iceland). Ko mandatarju uspe pridobiti parlamentarno večino, ponavadi jo ima skupaj še z eno ali dvema političnima strankama, predlaga kandidate za ministre. Kandidate za ministre pa mandatar izbira iz vrst parlamentarnih strank. Vladi je podeljena izvršna oblast do naslednjih parlamentarnih volitev ali do sestave nove vlade (Government Offices of Iceland). Vlada ostaja torej ista, če v vladi ostanejo iste stranke, tudi če se zamenjajo ministri. Za islandski sistem je namreč značilna rotacija ministrov. Če pa se zamenja predsednik vlade, tudi če v vladi ostanejo iste politične stranke in ministri, pa se to smatra za novo vlado oziroma nov kabinet vlade (Government Offices of Iceland).

3.5.1 Zakonodajno obdobje 2003-2007

Leta 2003 je na parlamentarnih volitvah slavila Stranka neodvisnosti z 33,68 % vseh volivcev (Inter-Parliamentary Union). Stranka je v parlamentu dobila 22 poslanskih sedežev. Predsednik države je predsedniku Stranke neodvisnosti podelil mandat za sestavo vlade. V tistem obdobju je bil predsednik Stranke neodvisnosti Davíð Oddsson (Sjálfstæðisflokkurinn). Vlado mu je uspelo sestaviti skupaj s stranko napredka, ki je v parlamentu imela 12 poslancev. Vlada zgoraj omenjenih političnih strank ni bila nič novega za Islandijo, saj sta isti stranki vlado sestavljale že od leta 1995 (Government Offices of Iceland). Spodnja slika predstavlja stranki, ki sta sestavljali vlado in pa njuno moč v parlamentu. Odstotek na sliki

prikazuje odstotek poslancev, ki so del vlade in pa odstotek poslancev, ki sestavljajo opozicijo.

Slika 3.8: Razmerje moči v parlamentu po volitvah leta 2003 med vlado in opozicijo

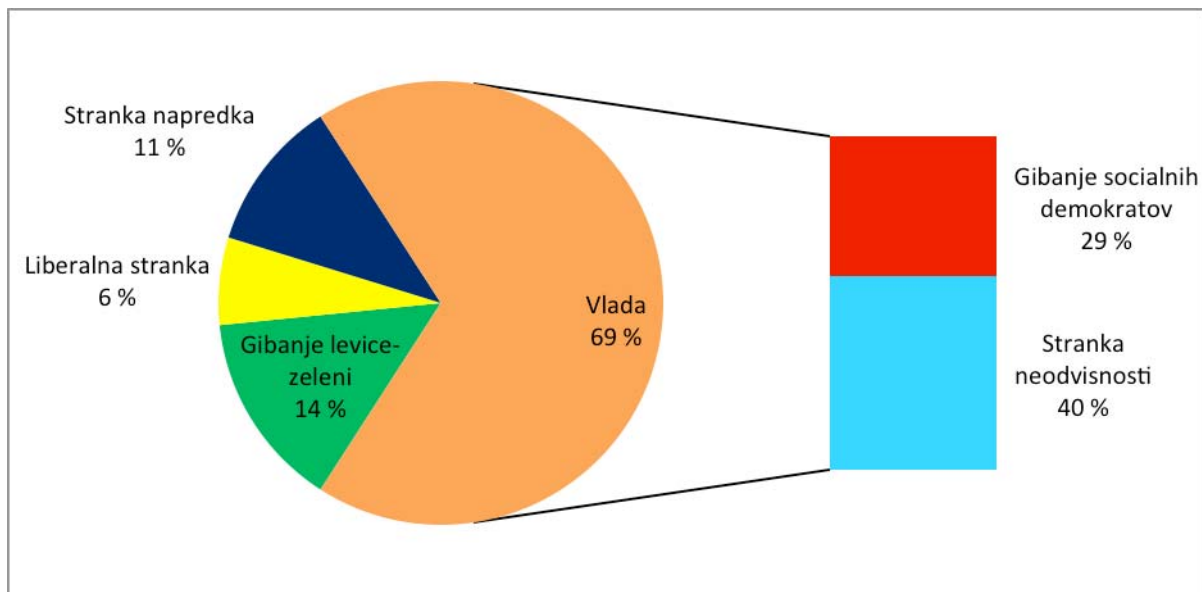

Znotraj štiriletnega zakonodajnega obdobja te iste vlade so se zamenjali trije predsedniki vlad (glej Prilogo A). Prvi predsednik vlade je bil Davíð Oddsson iz vrst Stranke neodvisnosti (2003-2004 - 36 kabinet vlade Islandije v zgodovini), nato je predsednik vlade postal Halldór Ásgrímsson iz vrst Stranke napredka (2004-2006 - 37 kabinet vlade), v zadnjem obdobju pa je predsednik vlade postal Geir Haarde iz vrst Stranke neodvisnosti (2006-2007 – 38 kabinet vlade Islandije) (Government Offices of Iceland). V štiriletnem mandatu se je zamenjalo tudi kar nekaj ministrov (glej Prilogo A). Večinoma je šlo za rotacijo; to pomeni, da je minister določenega resorja prevzel drugo ministrstvo, njegovo ministrstvo pa je prevzel drugi minister. Vlade v obdobju 2003-2007 so bile desnosredinske.

3.5.2 Zakonodajno obdobje 2007-2009

Na volitvah leta 2007 je Stranka neodvisnosti še povečala svoj primat izpred štirih let in pridobila 25 poslanskih sedežev (leta 2003 je imela 22 poslanskih sedežev). Mandat za sestavo vlade je dobil Geir Haarde, ki je bil pred volitvami tudi predsednik prejšnje vlade. Geir Haarde je sestavil vlado skupaj z Gibanjem socialnih demokratov, ki je v tem mandatu v parlamentu imela 18 poslanskih sedežev. Skupaj sta torej imeli 40 poslanskih sedežev ali 69 % zastopanost v parlamentu. Spodnja slika prikazuje njun primat v parlamentu.

Slika 3.9: Razmerje moči v parlamentu po volitvah leta 2007 med vlado in opozicijo

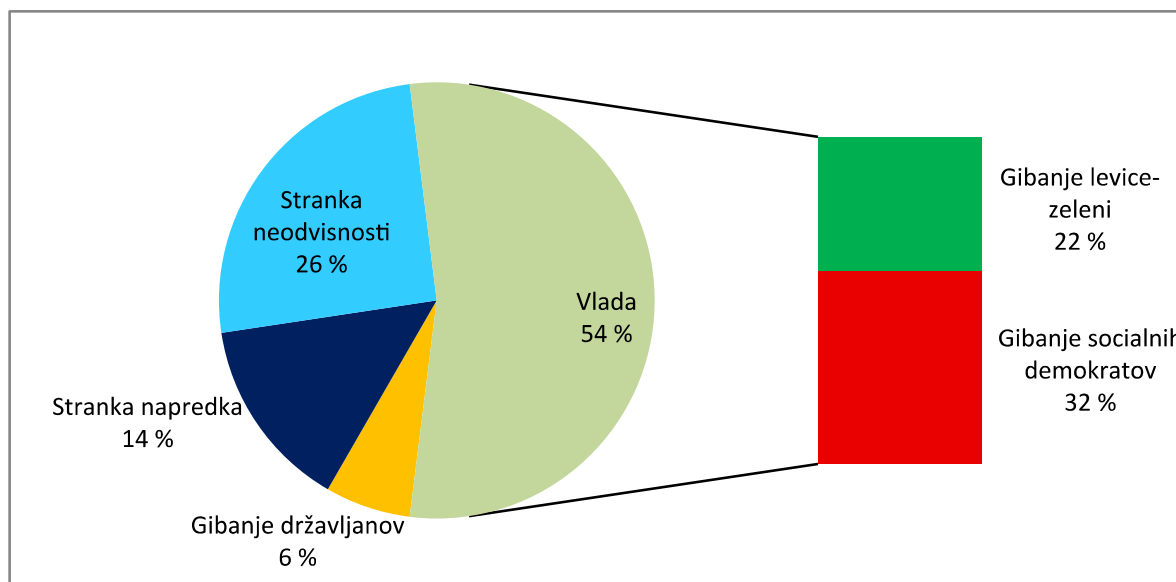
Ni se ponovila praksa prejšnjih let, da bi vlado sestavljale Stranka neodvisnosti in Stranka napredka, čeprav bi skupaj imeli 32 poslanskih sedežev, kar je dovolj za sestavo vlade. Mandatar je v svoji izjavi za javnost utemljal idejo o vladi z Gibanjem socialnih demokratov. "Vlada Stranke neodvisnosti in Gibanja Socialnih demokratov odseva zgodovinsko zavezništvo med dvema največjima islandskima političnima strankama. Ti dve stranki bosta sestavljali liberalno in reformno vlado za dinamično ekonomijo, robusten sistem države blaginje, izboljššan sistem stanovanjske politike in večjo tekmovalnost v podjetništvu" (Prime Minister's Office 2007). Vlada je bila torej sestavljena iz desne in leve politične opcije.

Zavezništvo pa ni trajalo dolgo. Predsednik vlade Geir Haarde je moral odstopiti zaradi protestov. Islandija se je namreč znašla v zelo hudi finančni krizi. Protesti so potekali od oktobra 2008 do konca januarja 2009. Ena od zahtev protestnikov je bila tudi odstop vlade, kar se je tudi zgodilo in ena izmed vidnejših protestnic ter danes tudi članica parlamenta Islandije Jónsdóttir (2011) je ob tem povedala, da je s tem Islandija znova dokazala, kakšno moč ima lahko ljudstvo. 1 februarja 2009 je vlado prevzela Jóhanna Sigurðardóttir, predsednica Gibanja socialnih demokratov, ki je vlado zasnovala skupaj z Gibanjem levice - zeleni. 40. kabinet vlade Islandije sta torej sestavljali politični stranki iz leve oziroma levosredinske politične opcije. Stranki v parlamentu nista imeli večine, vendar pa je bila to začasna vlada, ki je Islandijo vodila do predčasnih volitev 15. aprila 2009. V kabinet ministrov je imenovala tudi dva strankarsko neodvisna ministra (glej Prilogo A). Vlada je posle prepustila 41. kabinetu vlade.

3.5.3 Zakonodajno obdobje 2009-2013

Po padcu 40. kabineta vlade Islandije zaradi protestov se se na volitvah leta 2009 volilci odločili za drugačno politiko. Gibanju socialnih demokratov so podelili največ glasov – 29,79 %, kar je pomenilo 20 poslanskih sedežev (Inter-Parliamentary Union). Predsednik države je mandat za sestavo vlado dodelil Jóhanni Sigurðardóttir, ki je že vodila začasno vlado od padca 40. kabineta vlade. Jóhanni Sigurðardóttir je uspelo sestaviti vlado skupaj z Gibanjem levice - zeleni, ki so imeli v parlamentu 14 poslanskih sedežev. Vlada je tako skupaj imela 34 poslanskih sedežev od skupno 63 poslanskih sedežev parlamenta. Spodnja slika prikazuje razporeditev moči med koalicijo in opozicijo po volitvah leta 2009.

Slika 3.10: Razmerje moči v parlamentu po volitvah leta 2009 med vlado in opozicijo

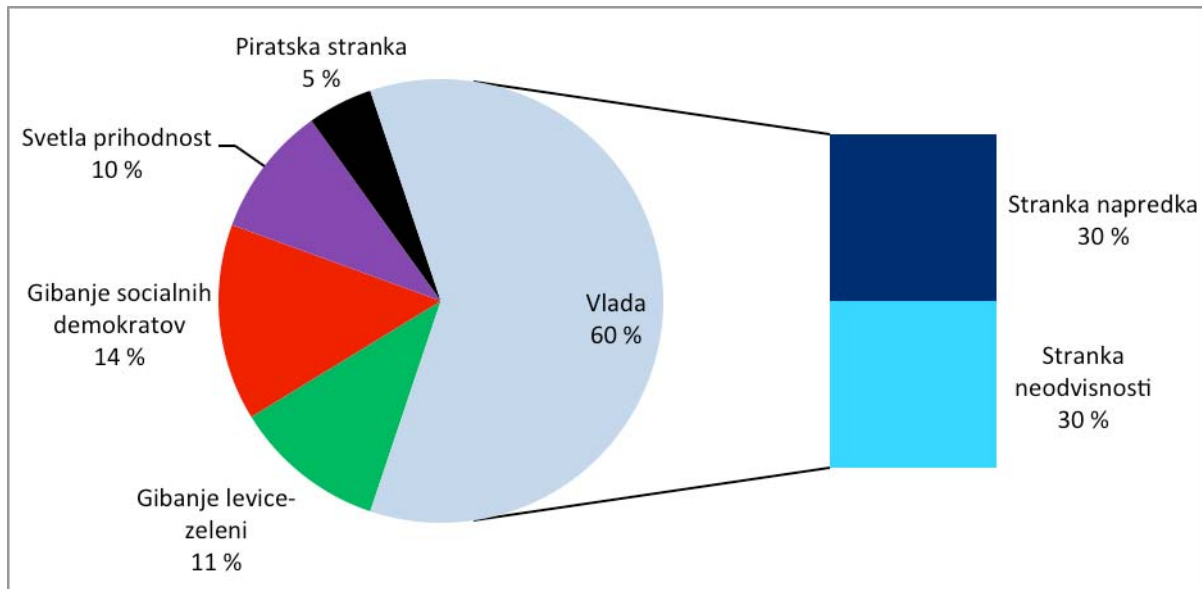
Kabinet Jóhanne Sigurðardóttir je vlado uspešno vodil do rednih parlamentarnih volitev leta 2013. V zakonodajnem obdobju je zamenjal kar nekaj ministrstev, obenem pa je tudi združeval nekatera ministrstva (glej Prilogo A). Obe parlamentarni stranki sta ostali v vladi, obenem pa se je tudi Jóhanna Sigurðardóttir uspela obdržati na čelu vlade štiri leta. Vlada je bila leve oziroma levosredinske politične opcije.

3.5.4 Zakonodajno obdobje 2013-

Na zadnjih volitvah leta 2013 sta skupaj slavili Stranka napredka in Stranka neodvisnosti. Vsaka od njiju je v parlamentu imela po 19 poslanskih mandatov. Islandci so se ponovno odločili za vlado, za katero so pred štirimi leti govorili, da je odgovorna za finančno krizo in jo strmoglavili. Rezultati volitev so pokazali, da jih nova politična opcija, izvoljena

pred štirimi leti, ni prepričala in so se raje odločili za politično opcijo, ki je zgodovinsko gledano stalnica. Tako sta po volitvah leta 2013 Stranka napredka in Stranka neodvisnosti skupaj sestavilo vlado, ki je imela 38 poslanskih sedežev (prikaz na Sliki 3.11).

Slika 3.11: Razmerje moči v parlamentu po volitvah leta 2013 med vlado in opozicijo

Predsednik države je za mandatarja izbral vodjo Stranke napredka. Od predsednika države Olafurja Ragnarja Grimssona se je pričakovalo, da bo kot mandatarja predlagal Bjarnija Benediktssono, Jr, voditelja Stranke neodvisnosti. Stranka neodvisnosti je namreč prejela 26,70 %, Stranka napredka pa 24,43 %. Vendar pa je predsednik Grimsson v izjavi za javnost povedal, da se bo pogovoril z vsemi vodji političnih strank in se šele nato odločil koga bo predlagal za mandatarja (Reuters 2013). Kot se je torej izkazalo, je za mandatarja predlagal vodjo druge največje politične stranke. Predsednik največje parlamentarne stranke pa je postal Minister za finance in ekonomske zadeve v novi vladi (glej Prilogo A). Vlado sta znova, po premoru šestih let, sestavljali stranki desne oziroma desnosedinske politične opcije.

3.6 Ministrstva

Ministrstva so vladne institucije katerim načeljuje minister. Ministrstva so razdeljena na področja, ki jih določi vsaka vlada posebej. Vlade tudi določijo, kdo bo minister za določen resor. V večini primerov prihajajo ministri iz vrst koalicijskih partnerjev. Na Islandiji pa se je že zgodilo, da so bili nekateri ministri neodvisni in niso pripadali nobeni političnih stranki (glej Prilogo A – 2. vlada v zakonodajnem obdobju 2007-2009). Ministrstva si koalicijskih partnerji razdelijo v času koalicijskih pogajanj in tudi kasneje – rotacija

ministrov. Ni nujno, da se število ministrstev proporcionalno ujema s številčnostjo mandatov poslancev strank v koaliciji (Tabela 3.1).

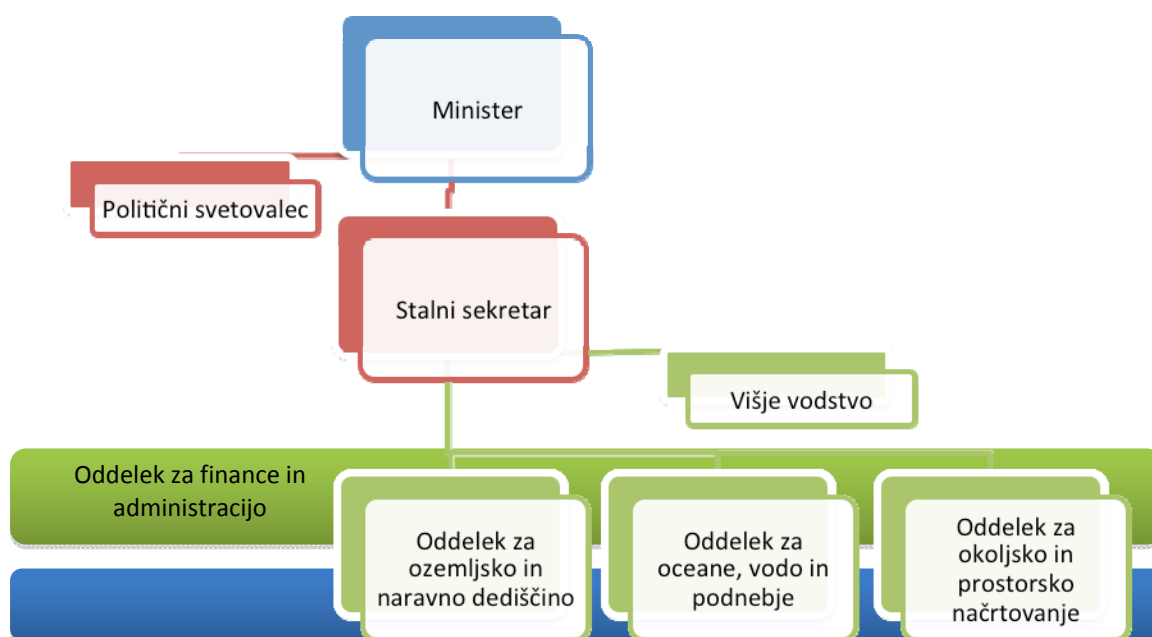
Tabela 3.1: Sestava kabineta Geir Hararda (2006-2007)

Stranka	Število poslancev (v %)	Število ministrstev (v %)
Stranka neodvisnosti	23 (36,5 %)	6 (50 %)
Stranka napredka	12 (19 %)	6 (50 %)

Vir: Hardarson in Kristinsson (2007, 975).

Ministri so po dodelitvi mandata odgovorni za svoj resor. Ministri so odgovorni predsedniku vlade in parlamentu. Na sejah vlade in sejah parlamenta poročajo o svojem delu. Ministrstva so pomemben del izvršne veje oblasti, saj skrbijo za izvajanje javnih politik, obenem pa lahko podajo tudi predloge za izboljšavo le teh in predloge za nove javne politike. V pomoč pri vodenju ministrstva so ministru na razpolago organizacijske strukture znotraj določenega ministrstva. Strukture v posameznih ministrstvih se lahko razlikujejo med seboj, predvsem v tistem delu, ko je določeno ministrstvo razdeljeno na posamezne delovne oddelke (Government Offices of Iceland). Za analizo v empiričnem delu je pomembno Ministrstvo za okolje in naravne vire. Spodnja slika prikazuje organizacijsko strukturo slednjega.

Slika 3.122: Organizacijska struktura Ministrstva za okolje in naravne vire Islandije

Vir: Ministry for the Environment and Natural Resources.

3.7 Oblikovanje javnih politik na vladi

Za oblikovanje javnih politik Islandije je odgovorna vlada Islandije. Znotraj vlade delujejo ministrstva, ki ustvarjajo predloge zakonov na področjih, ki so pod njihovo pristojnostjo - to je določeno z ustavo Republike Islandije. Ustava določa, da je minister zadolžen za politike na področjih pod njegovo pristojnostjo (Althingi 1999, 14. čl.). Poleg tega je z ustavo tudi določeno, da so potrebna posvetovanja na ministrstvih, še preden se poda predlog zakona v parlament, kadar se razpravlja o novih predlogih zakonov in pomembnih državnih zadevah (Althingi 1999, 17. čl.). Torej lahko poda predlog zakona v obravnavo le za področje zakona zadolženo ministrstvo, še pred oddajo pa se lahko o predlogu posvetuje na ministrstvu.

Ministrstva pa imajo pod svojo pristojnostjo podrejene oddelke, ki mu pomagajo pri snovanju javnih politik. Ministrstvo za okolje in naravne vire ima tri oddelke, ki so odgovorni za dodeljena področja: Oddelek za ozemeljsko in naravno dediščino, Oddelek za oceane, vodo in podnebje in Oddelek za okoljsko in prostorsko načrtovanje (Ministry for the Environment and Natural Resources).

Predlog zakona je predmet javne obravne po tem, ko je enkrat poslan v obravnavo parlamentu. Predlogi zakona so velikokrat predmet obravnave na srečanjih zainteresirane javnosti (političnih strank, sektorjev in posameznikov). Obravne so obvezne s pravilnikom državnega zbora (Althingi). Vsi predlogi zakonov so tudi javno dostopni na spletni strani parlamenta. Tako lahko javnost poda svoje pisne predloge na predlog zakona. Te predloge nato obravnava za to določen parlamentarni odbor (Greco 2013).

4 ZELENE IN TRAJNE JAVNE POLITIKE

4.1 Javne politike

Javna politika ali angleško *public policy* lahko opredelimo kot dolgo vrsto bolj ali manj povezanih izbir – skupaj z odločitvami ne delovati, ki jih sprejmejo vladna (governmental) telesa in uradniki (Dunn v Fink-Hafner 2002, 13). Odločevanje o javnih politikah je proces, ki je sestavljen iz točno določenih faz, ki si sledijo v točno določenem zaporedju. To zaporedje strokovno imenujemo policy proces. Sestavljen iz petih faz: oblikovanje dnevnega reda, oblikovanje alternativnih rešitev, uzakonitev javne politike, izvajanje in vrednotenje (Fink-Hafner 2002, 19).

Slika 4.1: Javnopolitični proces

Vir: Dunn (1994, 16).

Faze policy ciklusa so torej sledeče:

- **oblikovanje dnevnega reda** (opredelitev javnopolitičnega problema, ki je ključna lastnost začetne faze javnopolitičnega procesa),
- **oblikovanje alternativnih rešitev** (s pomočjo analitičnih postopkov se preizkuša mogoče rešitve za opredeljene probleme izkazane v fazi oblikovanja dnevnega reda),

- **uzakonitev javne politike** (postopek pri katerih se izbere najboljše priporočilo oziroma rešitev iz prejšnje faze in se ga uzakoni),
- **izvajanje javne politike** (s pomočjo analitičnega postopka spremljanja se pridobiva informacije o različnih vidikih izvajanja sprejete politike).
- **vrednotenje javne politike** (ocenjevanje izvedene javne politike s pomočjo analitičnega postopka vrednotenja) (Kustec Lipicer 2009, 46–47).

Na primeru javnih politik Islandije je smiselno analizirati predloge sprememb zakonov in predloge novih zakonov s strani Ministrstva za okolje in naravne vire Islandije. Torej bo analizirana tretja faza javne politike oziroma faza uzakonitve javne politike. Pregled v tej fazi bo obsegal število predlogov za uzakonitev javne politike, ki so bili podani s strani Ministrstva za okolje in naravne vire Islandije na področju zelenih in trajnih javnih politik. Anderson (1997, 115) je mnenja, da zavedanje problema in predlog spremembe zakonodaje ne pomeni nujno tudi pozitivne akcije vlade. Z drugimi besedami to pomeni, da ni nujno, da so predlogi zakonov, ki so predlagani s strani Ministrstva za okolje in naravne vire Islandije, sprejeti tudi s strani vlade. Vendar pa sprejetje oziroma nesprejetje posameznega zakona s področja zelenih in trajnih javnih politik nima vpliva na mojo hipotezo, zato ne bo del analize.

4.2 Zelene javne politike

Zelene javne politike, obenem pa tudi trajnostne javne politike, so ena od zvrsti javnih politik. Zelene javne politike so se razvile kot odgovor vlad in mednarodnih organizacij na vse večji pritisk javnosti, da je potrebno nekaj storiti v zvezi z varovanjem okolja. Zavedanje o okoljski (ekološki) globalizaciji je pripeljalo do tega, da je javnost začela razmišljati, kako pomembna je ohranitev okolja in smotrno ravnanje z njim. Okoljska globalizacija v osnovi pomeni, da imajo različni procesi (gospodarski, infrastrukturni, prebivalstveni, socialni in drugi družbeni procesi) skupen vpliv na sestavo in delovanje planeta Zemlje kot planetarnega ekosistema (Plut 2004, 17).

V 70. letih prejšnjega stoletja so zato vlade (tudi medvladne organizacije) začele snovati okoljske politike, ki pa so skozi svoj kratki, a dinamični razvoj, doživele številne peobrate (Knep in Fink-Hafner 2011, 37).

Zelene (okoljske) javne politike temeljijo na zavedanju po zakonskih, institucionalnih, industrijskih in vodstvenih reformah (kot so npr. zakonodaja o varovanju vode, onesnaževanju

okolju, ohranitvi okolja, itd.), ki pripeljejo do izboljšanja kvalitete okolja (Zimmerer in Bassett 2003, 4–5). Switzer (1994) navaja, da se okoljske politike tičejo sledečih področij: zemlje, odpadkov, energetike, vode, zraka, oceanov, rek, kislega dežja, klimatskih sprememb, gozdov, živalskih vrst in tudi prebivalstva. Področje regulacije okolja torej zajema ogromno področij, ki so medsebojno zelo prepletena in močno povezana.

Ministrstvo za okolje in naravne vire Islandije je odgovorna za vsa zgoraj naštetih področja (na nekaterih področjih le delno in ne v celoti kot pri drugih). Vsak zakon, ki ga predlagajo in tudi implementirajo oziroma so odgovorni za njegovo izvajanje, se tiče zgoraj naštetih področij. Zato se vsi zakoni predlagani s strani Ministrstva za okolje in naravne vire Islandije tičejo zelenih (okoljskih) javnih politik ter nakatere tudi trajnostnih javnih politik.

4.3 Trajnostni razvoj

O trajnostnem razvoju v zadnjem času poteka veliko debat in razprav - tako v Evropi, kot tudi drugod po svetu. Obče ljudstvo ima grobo in zelo šibko predstavo o pojmu trajnostni razvoj. Zato je smiselno, da konceptu trajnostnega razvoja posvetim podpoglavje, da bo pojem bolj razumljiv. Trajnostni razvoj je teoretični konstrukt, ki ga je znotraj časovnega okvirja človeških izkušenj težko ali celo nemogoče doseči. Zato je uporaba koncepta trajnostnega razvoja kot splošne rešitve za vse globalne probleme nemogoča (Roosa 2010, 2). Koncept je torej lahko velikokrat uporabljen napačno.

Splošna razlaga pojma trajnostni razvoj je sledeča: Trajnostna sonaravna paradigma je holistično zasnovan pogled na svet in civilizacijski napredek v okviru trajnostnega ohranjanja pogojev kakovosti življenja človeške in drugih vrst ter pogled na materialni razvoj v okviru omejitev okolja, narave, naravnih virov - sonaravni razvoj (Plut 2014, 38). Ali povedano z drugega zornega kota - predpogoj za trajnostni razvoj je zavedanje, da imajo odločitve in investicije v sedanjosti vpliv na prihodnost planeta in prihodnje rodove (Roosa 2010, 2).

Zaradi razmer v katerih je bilo, in je še vedno, človeštvo ogroženo zaradi okoljske degradacije, se je razvil koncept trajnostnega razvoja, ki zajema tri temeljne točke medsebojnih povezanih pojmov: gospodarske dejavnosti, družbeni razvoj in okoljski mehanizmi (Moşteanu in drugi 2014, 106).

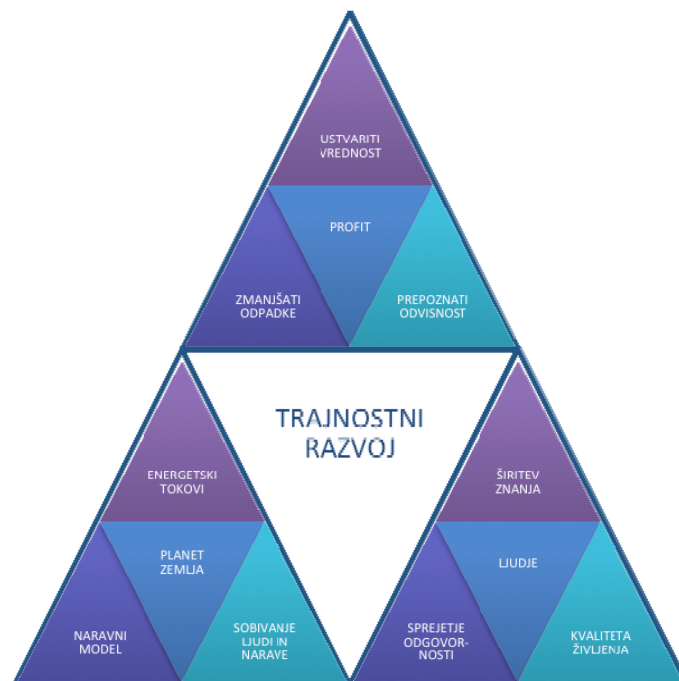
Slika 4.2: Koncept trajnostnega razvoja

Vir: Moşteanu in drugi (2014, 107).

Kot je prikazano na zgornji sliki je koncept trajnostnega razvoja zelo obširen in ga lahko opišemo s pomočjo prekrivajočih se tematik: ekonomije, družbe in okolja. Koncept torej ni tak, da bi lahko stal sam od sebe. Da trajnostni razvoj lahko deluje kot doktrina, je potrebno prej urediti zgoraj našteta področja, kot produkt pa nastopi trajnostni razvoj.

Slika 4.3: Matrica trajnostnega razvoja

Vir: Moşteanu in drugi (2014, 107).

Zgornja slika prikazuje bolj natančno razdelan model trajnostnega razvoja oziroma matriko trajnostnega razvoja. Iz slike je razvidno, da pojem ekonomija zamenja pojem profit, pojem družbe je zamenjan s pojmom ljudi in pojem okolja zamenjan s pojmom planet Zemlja.

Z vidika trajnostnega razvoja v povezavi s profitom (ekonomijo) je potrebno urediti in doseči sledeča področja: ustvariti vrednost (produktov in storitev, ki so trajni), zmanjšati odpadke (ki nastanejo kot del proizvodnje in porabe produktov) in prepoznati odgovornost (podjetji in posameznikov do družbe in okolja). Z vidika trajnostnega razvoja v povezavi s planetom Zemljo (okoljem) je potrebno urediti in doseči sledeča področja: energetski tokovi (ki naj bodo zeleni in trajni), naravni model (ki bazira na ohranjanju okolja) in sobivanje ljudi in narave (ki je temelj trajnostnega razvoja). Zadnji od pojmov v povezavi s trajnostnem razvoju so ljudje (družba). V povezavi s tem pojmom je potrebno urediti sledeče: širiti znanja (ki vsebujejo ideologijo trajnostnega razvoja), sprejeti odgovornost (za stanje, ki je trenutno in je posledica negospodarnega ravnanja s planetom Zemljo) in kvaliteta življenja (ki bo višja, če bomo trajno in smotrno ravnali z okoljem).

Če torej navežem pojem trajnostni razvoj na pojem javne politike to pomeni, da morajo javnopolitični odločevalci urediti področja ekonomije in družbe ter izdati regulative na področju okolja, če želijo doseči trajnostni razvoj.

4.4 Zelene in trajne javne politike in ideologije

Ko preučujemo obstoječe študije, ki povezujejo levo ali desno usmerjenost političnih strank z njihovimi prizadevanji za zelene in trajne javne politike ugotovimo, da so bili avtorji podobnega mnenja kot je zastavljena hipoteza.

Tako je Neumayer (2004) preučeval razmerje med pozicijo stranke na politični osi levo-desno in njihovim odnosom do okoljskih vprašanj, kot se do njih opredeljujejo v strankarskih programih. Njegova raziskava je zajemala 1687 strankarskih programov iz 21 držav. Prav tako je preučeval razmerje med posameznikovo ideološko opredeljenostjo in njegovim pogledom na okoljska vprašanja, odnos do okolja ter zaznano ekološko vedenje. Podatke za to analizo je dobil iz anketnih podatkov Evropske in svetovne raziskave vrednot med leti 1981-1984, 1990-1993 in 1995-1997, ki je edina mednarodno primerljiva raziskava, ki vključuje velik vzorec razvitih držav, kot tudi držav v razvoju, in sprašuje po podpori okoljskim politikam, kot tudi po politični ideologiji posameznika. Vzorec tako obsega več kot 40 000 posameznikov iz 45. držav in regij.

Rezultati so pokazali, da so leve stranke, kot tudi levo usmerjeni posamezniki, ki so ideološko levo opredeljeni, bolj naklonjeni okoljskim politikam in so bolj ekološko ozaveščeni, kot njihovi desno opredeljeni vrstniki oziroma desno opredeljene stranke.

Odgovor, zakaj je temu tako, so iskali že Dunlap, Xiao in McCright (2001), ki so ugotavljali, da so levo usmerjene politične stranke pogosteje posegajo po vladni intervenciji, so manj naklonjene željam podjetij in si v večji meri prizadevajo za dobrobit nižjih socialnih razredov kot desno usmerjene politične stranke. Zaščita okolja kot osnova okoljskih politik pa prav tako pogosto zahteva vladno intervencijo, povzroča stroške podjetjem, prav tako pa zaradi onesnaženja pogosteje trpijo revni in delavski socialni razredi.

Do podobnih rezultatov kot Neumayer je prišel tudi Jahn (1998), ki je v svoji študiji ugotovil, da je izvoljivost socialnih demokratov tesno povezana z njihovimi prizadevanji za ohranjanje okolja. Bolj natančno to pomeni, da imajo socialni demokrati večjo možnost za ponovno izvoljivost, če so se v prejšnjem mandatu zavzemali za vrednote na področju ohranjanja okolja.

4.5 Zelene in trajne javne politike Islandije

Islandsko Ministrstvo za okolje in naravne vire je svoje zakone in regulacije ravnstilo v več podkategorij, ki so sledeče:

- mednarodni sporazumi o varovanju okolja,
- kemikalije,
- gensko spremenjeni organizmi,
- zdravje in veterina,
- geodezija in kartografija,
- klimatske spremembe,
- objekti in gradnje,
- presoja vplivov na okolje,
- Arktika,
- zmanjševanje onesnaževanja,
- ohranjanje okolja,
- načrtovanje o gradnjah,
- ohranjanje gozdov in zemlje,
- pravica dostopa do naravnih znamenitosti,
- pridobivanje podatkov o okolju,
- ohranjanje vodnih virov,
- okoljske in podnebne katastrofe,

- ribištvo in naravna raznolikost (Ministry for the Environment and Natural Resources).

Znotraj vsake kategorije so bili sprejeti in predlagani zakoni in regulacije, ki so del področja za katerega je odgovorno Ministrstvo za okolje in naravne vire. Na Tabeli 4.1 pa je prikazano, koliko posameznih zakonov in regulacij je bilo predlagano in sprejeto skupaj v vseh zgoraj naštetih podkategorijah v obdobju od leta 2003 pa do leta 2013 po posameznih mandatih.

Tabela 4.1: Predlagani zakoni in regulacije Ministrstva za okolje in naravne vire v obdobju 2003-2013

Obdobje	Mandat vlade					
	2003 - 2007			2007 - 2009		2009 - 2013
Vlada v mandatu	1. vlada	2. vlada	3. vlada	1. vlada	2. vlada	1. vlada
Število predlaganih in sprejetih zakonov in regulacij	11	22	5	10	1	53

Vir: Ministry for the Environment and Natural Resources.

Iz tabele je razvidno, da je bilo število predlaganih regulacij in zakonov, brez upoštevanja trajanja mandata posamezne vlade, zelo različno. Za analizo v naslednjem mandatu se bo upoštevalo število dolžine mandata posamezne vlade, da bodo pridobljeni podatki natančnejši.

5 ANALIZA

S pomočjo programa SPSS je bila opravljena analiza povezanosti dveh spremenljivk. Iz sledeče hipoteze, ki se glasi: *Politične stranke na Islandiji, ki so na osi politične polarizacije bližje levici, predlagajo več javnih politik na področju ohranjanja okolja in trajnostnega razvoja kot desne*, smo izpeljali dve spremenljivki. Ti spremenljivki sta: stopnja polarizacije posameznih političnih strank in število predlaganih zakonov na področju ohranjanja okolja in trajnostnega razvoja.

Iz stopnje polarizacije političnih strank smo pridobili le tiste podatke, ki so potrebni za analizo. V analiziranem obdobju od leta 2003 pa do leta 2013 smo imeli 6 različnih vlad. V mandatu 2003-2007 3 vlade, v mandatu 2007-2009 2 vladi in zadnjem mandatu 2009-2013 1 vlado. Nato smo znotraj posamezne vlade pregledali, iz katere politične stranke je posamezni minister za okolje in naravne vire Islandije. V zadnjem delu pa smo tem podatkom dodali še stopnjo polarizacije politične stranke v določenem mandatu, iz katere je prihajal Minister za okolje in naravne vire. Analiza teh podatkov je prikazana v Tabeli 5.1.

Tabela 5.1: Stopnja polarizacije političnih strank iz katerih so prihajali Ministri za okolje in naravne vire v obdobju 2003-2013

Obdobje	Mandat vlade					
	2003 - 2007			2007 - 2009		2009 - 2013
Vlada v mandatu	1. vlada	2. vlada	3. vlada	1. vlada	2. vlada	1. vlada
Minister za okolje in naravne vire iz stranke	Stranke napredka	Stranke neodvisnosti	Stranke napredka	Gibanja socialnih demokratov	Gibanja levice - zeleni	Gibanja levice - zeleni
Stopnja polarizacije stranke ministra v mandatu	-11,6	2,5	-11,6	-24,3	-23,2	1,4

Zgoraj prikazani podatki v zadnji vrstici Tabele 5.1 so del neodvisne spremenljivke: stopnja polarizacije posameznih političnih strank.

Za pridobitev odvisne spremenljivke - število predlaganih zakonov na področju ohranjanja okolja in trajnostnega razvoja, smo izvedli sledeči postopek: tabeli 4.1 smo dodali dolžino mandata posameznih vlad, zaokroženo na mesece. Tako smo dobili sledeče podatke: v obdobju mandata 2003-2007 je 1. vlada trajala 16 mesecev, 2. vlada je trajala 21 mesecev in 3. vlada je trajala 11 mesecev, v obdobju mandata 2007-2009 je 1. vlada trajala 20 mesecev, 2. vlada pa je trajala le 3 mesece), v obdobju mandata 2009-2013 je bila le ena vlada, ki je trajala 48 mesecev. Za natančno analizo pa je bilo potrebno ustvariti nov koeficient, ki nam bo povedal, koliko zakonov je posamezna vlada povprečno sprejela na področju okoljskih in trajnih javnih politik na mesec. Ta podatek smo pridobili tako, da smo število predlaganih in sprejetih zakonov posameznih vlad delili z dolžino trajanja mandata vlade v mesecih. Pridobili smo nov koeficient, ki bo vključen v SPSS analizo in je viden v zadnji vrstici Tabele 5.2.

Tabela 5.2: Povprečno število predlaganih in sprejetih zakonov in regulacij na mesec v posameznih vladah (obdobje 2003-2013)

Obdobje	Mandat vlade					
	2003 - 2007			2007 - 2009		2009 - 2013
Vlada v mandatu	1. vlada	2. vlada	3. vlada	1. vlada	2. vlada	1. vlada
Dolžina mandata vlade v mesecih	16	21	11	20	3	48
Število predlaganih in sprejetih zakonov in regulacij	11	22	5	10	1	53
Povprečno število predlaganih in sprejetih zakonov in regulacij /mesec	0,6875	1,0476	0,4545	0,5	0,3333	1,1042

Vir: Statistics Iceland in Ministry for the Environment and Natural Resources.

S pomočjo Pearsonovega koeficienta korelacije v programu SPSS, ki meri odvisnost dveh spremenljivk, smo dobili sledeče podatke:

Tabela 5.3: Pearsonov koeficient korelacije

Correlations			
		Število predlaganih in sprejetih zakonov na mesec	Stopnja polarizacije političnih strank ministrov
Število predlaganih in sprejetih zakonov na mesec	Pearson Correlation	1	,917*
	Sig. (2-tailed)		,010
	N	6	6
Stopnja polarizacije političnih strank ministrov	Pearson Correlation	,917*	1
	Sig. (2-tailed)	,010	
	N	6	6

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Vrednost koeficienta je 0.917, kar kaže na močno korelacijo med spremenljivkama. Koeficient je pokazal, da z večanjem stopnjem polarizacije proti vrednosti 100 (bolj desne stranke) se večja tudi število sprejetih in predlaganih zakonov na mesec.

6 ZAKLJUČEK

Skozi diplomsko nalogo smo poskušali dokazati, da ima ideologija političnih strank vpliv na sprejemanje zakonov na določenem področju. V našem primeru smo ideologijo političnih strank povezovali s sprejemanjem zakonov na področju okoljskih in trajnostnih politik. Izbrano povezavo smo preizkusili na modelu Islandije.

V diplomski nalogi smo ugotavljali ideologije političnih strank, ki so sestavljale vlade Islandije. Ugotovili smo, da so islandske vlade sestavljale stranke različnih ideologij. Vlade Islandije v obdobju 2003-2013 so sestavljale le štiri različne politične stranke: Stranka neodvisnosti, Stranka napredka, Gibanje socialnih demokratov in Gibanje levice – zeleni. Zadnji dve sta polarizacijsko bližje levici, medtem ko sta prvi dve polarizacijsko bližje desnici. Iz tega lahko tudi sklepamo, kakšne so ideologije v ozadju v posameznih političnih strankah. Seveda se ideologije skozi čas delno spreminjajo in ne moremo pričakovati, da bo politična stranka skozi daljše časovno obdobje zagovarjala enako goreče neko določeno tematiko, pri kateri je v ozadju določena ideologija. Zaradi tega smo kot merilnik polarizacije uporabili nagrajeni projekt *Manifesto Project Database*, ki meri politično polarizacijo strank v nacionalnih parlamentih v posameznih zakonodajnih obdobjih in stranke tako razvršča med leve in desne glede na aktivnosti, ki jih izvajajo skozi različne mandate.

Poleg ideologij političnih strank pa je del diplomske naloge posvečen tudi okoljskim (zelenim) in trajnostnim javnim politikam. Vlade so sklepale različno število javnih politik na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja v posameznih mandatih. Nekatere vlade so sprejemale več politik na teh področjih, spet druge pa manj. Potrebno je opozoriti, da na Islandiji zakone predlaga le ministrstvo, ki je za to določeno. Na Islandiji je zakone na področju okolja in trajnostnega razvoja predlago Ministrstvo za okolje, ki se je kasneje preimenovalo v Ministrstvo za okolje in naravne vire.

Za analizo povezave med prizadevanjem za zelene in trajnostne javne politike in ideologijo posameznih političnih strank v vladi je bila na začetku seminarske naloge postavljena sledeča hipoteza:

Politične stranke na Islandiji, ki so na osi politične polarizacije bližje levici, predlagajo več javnih politik na področju ohranjanja okolja in trajnostnega razvoja kot desne.

S pomočjo programa SPSS in Pearsnovega koeficienta korelacije je bila izvedena analiza, ki je pokazala, da obstaja povezava med stopnjo polarizacije političnih strank in

številom predlaganih in sprejetih zakonov na področju okoljskih (zelenih) in trajnostnih javnih politikah. Pearsonov koeficient korelacije je pokazal pozitivno povezanost. Z drugimi besedami to pomeni, da z višjo stopnjo pozitivne polarizacije (bolj desne politične stranke) se večja število predlaganih in sprejetih zakonov na področju zelenih in trajnih javnih politik. Rezultati analize so ravno v nasprotju s postavljeno hipotezo, zato je potrebno hipotezo zavrniti. Vendar pa lahko sestavimo novo in bolj natančno hipotezo, ki prikazuje povezanost med stopnjo polarizacije političnih strank in številom predlaganih in sprejetih zakonov na področju okoljskih in trajnostnih politik. Hipoteza se tako glasi:

Politične stranke na Islandiji v obdobju 2003-2013, ki so na osi politične polarizacije bližje desnici, so predlagale večje število javnih politik na področju ohranjanja okolja in trajnostnega razvoja kot leve.

Ob tem je potrebno poudariti, da gre tukaj le za kvantiteto in ne kvaliteto predlaganih zakonov in regulacij. Podatki nam namreč ne morejo podati informacij o sprejetih vplivih javnih politik na okolje. V kolikor bi želeli pridobiti te podatke, bi bilo potrebno izvesti evalvacijo vsakega izmed sprejetih zakonov. Zanimiv pa je še en podatek. Število sprejetih regulacij in zakonov na področju zelenih in trajnostnih javnih politik močno narašča na začetku novega mandata, potem malo pade, proti koncu mandata pa spet močno narašča.

Če torej povzamem ugotovitve diplomske naloge, lahko trdim sledeče: desne politične stranke, ki so vodile Ministrstvo za okolje in naravne vire Islandije, so sprejele večje število regulacij in zakonov na področju zelenih in trajnih javnih politik kot leve. Vsebinski pregled politik ni bilo opravljen, saj je preobsežen in zato ne moremo trditi, da so bile desne stranke tudi bolj uspešne pri varovanju okolja in doseganju trajnostnega razvoja. Primeri iz medijev na Islandiji kažejo mogoče ravno obratno zgodbo. Desne stranke so predlage veliko javnih politik na področju okolja in trajnostnega razvoja, ki so deregulirale prejšnje regulacije, da bi lahko dosegli boljše ekonomske in gospodarske rezultate države. Eden izmed takih primerov je sprejetje več zakonov, ki omejujejo prejšnje zakone in dovoljujejo gradnjo hidroelektrane na največji islandski reki. Ta politika je bila del Ministrva za okolje in naravne vire, vendar je imela torej ravno obraten učinek. Učinek sprejete politike na področju okolja bi lahko imel veliko slabše rezultate na okolje in trajnostni razvoj. Zato bi bilo napačno trditi, da pridobljeni rezultati o kvantiteti sprejetih in predlaganih politik vplivajo na boljše stanje v okolju in boljšemu trajnostnemu razvoju.

7 LITERATURA

1. Althingi Administration. 2010. *Althingi*. Dostopno prek: http://www.althingi.is/pdf/Althingi2013_enska.pdf (23. julij 2014)
2. Althingi. 1999. *Constitution of the Republic of Iceland No. 33*. Dostopno prek: <http://www.government.is/constitution/> (29. julij 2014).
3. *Althingi*. Dostopno prek: <http://www.althingi.is/> (17. julij 2014).
4. Anderson, James E. 1997. *Public Policymaking*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
5. *Björt framtíð*. Dostopno prek: <http://www.bjortframtid.is> (29. julij 2014).
6. *Borgarahreyfingin*. Dostopno prek: <http://borgarahreyfingin.is> (29. julij 2014).
7. CountryWatch Incorporated. 2013. *Iceland Country Review*. Houston: CountryWatch Incorporated.
8. *Državni zbor Republike Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/> (23. julij 2014).
9. Dunlap, Riley E., Chenyang Xiao in Aaron M. McCright. 2001. Politics and environment in America: partisan and ideological cleavages in public support for environmentalism. *Environmental Politics* (10): 23–48.
10. Dunn, N. W. 1994. *Public Policy Analysis: An introduction*. New Jersey: Prentice Hall.
11. Fink-Hafner Danica. 2002. Znanost “o” javnih politikah in “za” javne politike V *Analiza politik*, ur. Danica Fink-Hafner in Damjan Lajh, 7–28. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
12. *Framsóknarflokkurinn*. Dostopno prek: <http://www.framsokn.is> (29. julij 2014).
13. *Frjálslyndi flokkurinn*. Dostopno prek: <http://www.vefurinn.is> (29. julij 2014).
14. *Government Offices of Iceland*. Dostopno prek: <http://www.government.is/> (21. julij 2014).
15. Greco. 2013. Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors: Evaluation report Iceland, *Greco 59th Plenary Meeting*, Strasbourg, 18-22 marec. Dostopno prek: [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4\(2012\)8_Iceland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4(2012)8_Iceland_EN.pdf) (19. avgust 2014).
16. Hardarson, Ólafur Th. in Gunnar Helgi Kristinsson. 2007. Iceland. *European Journal of Political Research* (46): 974–979.

17. Helgason, Thorkell. 2010. *Apportionment of Seats to Althingi, the Icelandic Parliament: Analysis of the Elections on May 10, 2003, May 12, 2007 and April 25, 2009*. Reykjavik: The National Electoral Commission of Iceland. Dostopno prek: <http://www.landskjour.is/media/frettir/AnalysisIcelandElection2009.pdf>.
18. *Inter-Parliamentary Union*. Dostopno prek: <http://www.ipu.org/english/home.html> (21. julij 2014).
19. Jahn, Detlef. 1998. Environmental performance and policy regimes: explaining variations in 18 OECD-countries. *Policy Sciences* (31): 107–131.
20. Jónsdóttir, Birgitta. 2011. Lessons from Iceland: the people can have the power. *The Guardian*, 15. november. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2011/nov/15/lessons-from-iceland-people-power> (22. julij 2013).
21. Karlsson, Gunnar. 2000. *The History of Iceland*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
22. Knep, Matej in Danica Fink-Hafner. 2011. *Eksperimentalna vladavina na področju zelene politike*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
23. Kustec Lipicer, Simona. 2009. *Vrednotenje javnih politik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
24. *Manifesto Project Database*. Dostopno prek: <https://manifesto-project.wzb.eu> (29. julij 2014).
25. *Ministry for the Environment and Natural Resources*. Dostopno prek: <http://eng.umhverfisraduneyti.is/> (23. julij 2014).
26. Ministry of Fisheries and Agriculture. 2014. *Political structure*. Dostopno prek: <http://www.fisheries.is/iceland/political-structure/> (17. julij 2014).
27. Moşteanu, Dănut, Gabriela Mihăilălică, Elisabeta-Emilia Halmaghi in Ruxandra Moşteanu. 2014. The Sustainable Development – Human Development. *Revista Academiei Fortelor Terestre* 19 (1): 106–113.
28. Neumayer, Eric. 2004. *The environment, left-wing political orientation and ecological economics*. London: LSE Research Online. Dostopno prek: http://eprints.lse.ac.uk/714/1/EE_51%283-4%29.pdf (19. avgust 2014).
29. *Piratar*. Dostopno prek: <http://www.piratar.is> (29. julij 2014).
30. Plut, Dušan. 2004. *Zeleni planet?*. Ljubljana: Didakta.
31. Plut, Dušan. 2014. *Ekosoci(a)lizem ali barbarstvo: demokratični ekološki socializem in trajnostni sonaravni razvoj*. Ljubljana: Društvo Gibanje za trajnostni razvoj Slovenije – TRS.

32. Prime Minister's Office. 2007. *Policy Statement 2007*. Dostopno prek: <http://eng.forsaetisraduneyti.is> (22. julij 2014).
33. Reuters. 2013. *Iceland's center-right Progressives to form new government*, 30. april. Dostopno prek: <http://www.reuters.com/article/2013/04/30/us-iceland-government-idUSBRE93T0ST20130430> (22. julij 2014).
34. Roosa, Stephen A. 2010. *Sustainable Development Handbook*. Lilburn: Fairmont Press.
35. *Samfylkingin*. Dostopno prek: <http://www.samfylkingin.is> (29. julij 2014).
36. Sani, Giacomo in Giovanni Sartori. 1983. Polarization, Fragmentation and Competition in Western Democracies V *Western European party systems: continuity and change*, ur. H. Daalder in P. Mair, 307-340. Beverly Hills: Sage.
37. *Sjálfstæðisflokkurinn*. Dostopno prek: <http://www.xd.is> (21. julij 2014).
38. Sruk, Vlado. 1995. *Leksikon politike*. Maribor: Obzorja.
39. *Statistics Iceland*. Dostopno prek: <http://www.statice.is/> (17. julij 2014)
40. *Statistični urad Republike Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.stat.si> (23. julij 2014).
41. Switzer Vaughn, Jacqueline. 1994. *Environmental Politics: Domestic and Global Dimensions*. New York: St. Martin's Press.
42. *The National Electoral Commission of Iceland*. Dostopno prek: <http://www.landskjoer.is/english> (17. julij 2014).
43. Vegetti, Federico. 2011. More choice or more exclusive? Party system polarization and the distribution of party preferences, *ELECDem workshop on Content Analysis*, Amsterdam, 20–24 marec. Dostopno prek: http://www.elecdem.eu/media/universityofexeter/elecdem/pdfs/amsterdamwksp/Federica_Vegetti_v1.pdf (11. avgust 2014).
44. *Vinstrihreyfingin – grænt framboð*. Dostopno prek: <http://vg.is> (29. julij 2014).
45. Zimmerer, Karl S. in Thomas J. Bassett, ur. 2003. *Political ecology: An Integrative Approach to Geography and Environment-Development Studies*. New York: The Guilford Press.

PRILOGA A: SESTAVA VLAD ISLANDIJE OD LETA 2003 DO LETA 2013 PO MINISTRSTVIH

Zakonodajno obdobje 2003 - 2007

1. vlada (23 maj 2003 – 15 september 2004)

Ministrstvo	Minister	Politična stranka
Predsednik vlade	Davíð Oddsson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za socialne zadeve	Árni Magnússon	Stranka napredka
Ministrstvo za ribištvo	Árni Mathiesen	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za pravosodje in verske zadeve	Björn Bjarnason	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za finance	Geir Haarde	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za kmetijstvo	Guðni Ágústsson	Stranka napredka
Ministrstvo za zunanje zadeve	Halldór Ásgrímsson	Stranka napredka
Ministrstvo za zdravje in socialno varnost	Jón Halldór Kristjánsson	Stranka napredka
Ministrstvo za okolje	Siv Friðleifsdóttir	Stranka napredka
Ministrstvo za telekomunikacije	Sturla Böðvarsson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo	Tómas Ingi Olrich (do 31. decembra 2003)	Stranka neodvisnosti
	Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir	
Ministrstvo za trgovino	Valgerður Sverrisdóttir	Stranka napredka
Ministrstvo za industrijo	Valgerður Sverrisdóttir	Stranka napredka
Ministrstvo za statistiko	Davíð Oddsson	Stranka neodvisnosti

(Vir: Government Offices of Iceland)

2.vlada (15 september 2004 – 15 junij 2006)

Ministrstvo	Minister	Politična stranka
Predsednik vlade	Halldór Ásgrímsson	Stranka napredka
Ministrstvo za socialne zadeve	Árni Magnússon (do 7. marca 2006)	Stranka napredka
	Jón Halldór Kristjánsson	
Ministrstvo za ribištvo	Árni Mathiesen (do 27. septembra 2005)	Stranka neodvisnosti
	Einar Kristinn Guðfinnsson	
Ministrstvo za pravosodje in verske zadeve	Björn Bjarnason	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za finance	Geir Haarde (do 27. septembra 2005)	Stranka neodvisnosti
	Árni Mathiesen	
Ministrstvo za kmetijstvo	Guðni Ágústsson	Stranka napredka
Ministrstvo za zunanje zadeve	Davíð Oddsson (do 27. septembra 2005)	Stranka neodvisnosti
	Geir Haarde	
Ministrstvo za zdravje in socialno varnost	Jón Halldór Kristjánsson (do 7. marca 2006)	Stranka napredka
	Siv Friðleifsdóttir	
Ministrstvo za okolje	Sigríður Anna Þórðardóttir	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za telekomunikacije	Sturla Böðvarsson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo	Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za trgovino	Valgerður Sverrisdóttir	Stranka napredka

Ministrstvo za industrijo	Valgerður Sverrisdóttir	Stranka napredka
Ministrstvo za statistiko	Davíð Oddsson (do 27. septembra 2005)	Stranka neodvisnosti
	Halldór Ásgrímsson	Stranka napredka

(Vir: Government Offices of Iceland)

3.vlada (15 junij 2006 – 24 maj 2007)

Ministrstvo	Minister	Politična stranka
Predsednik vlade	Geir Haarde	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za socialne zadeve	Magnús Stefánsson	Stranka napredka
Ministrstvo za ribištvo	Einar Kristinn Guðfinnsson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za pravosodje in verske zadeve	Björn Bjarnason	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za finance	Árni Mathiesen	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za kmetijstvo	Guðni Ágústsson	Stranka napredka
Ministrstvo za zunanje zadeve	Valgerður Sverrisdóttir	Stranka napredka
Ministrstvo za zdravje in socialno varnost	Siv Friðleifsdóttir	Stranka napredka
Ministrstvo za okolje	Jónína Bjartmarz	Stranka napredka
Ministrstvo za telekomunikacije	Sturla Böðvarsson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo	Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za trgovino	Jón Sigurðsson	Stranka napredka
Ministrstvo za industrijo	Jón Sigurðsson	Stranka napredka
Ministrstvo za statistiko	Geir Haarde	Stranka neodvisnosti

(Vir: Government Offices of Iceland)

Zakonodajno obdobje 2007 - 2009

1.vlada (24 maj 2007 – 1 februar 2009)

Ministrstvo	Minister	Politična stranka
Predsednik vlade	Geir Haarde	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za socialne zadeve	Jóhanna Sigurðardóttir	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za ribištvo	Einar Kristinn Guðfinnsson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za pravosodje in verske zadeve	Björn Bjarnason	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za finance	Árni Mathiesen	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za kmetijstvo	Einar Kristinn Guðfinnsson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za zunanje zadeve	Ingibjörg Sólrún Gísladóttir	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za zdravje in socialno varnost	Guðlaugur Þór Þórðarson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za okolje	Þórunn Sveinbjarnardóttir	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za telekomunikacije	Kristján L. Möller	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo	Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za trgovino	Björgvin G. Sigurðsson	Gibanje socialnih

		demokratov
Ministrstvo za industrijo	Össur Skarphéðinsson	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za statistiko	Geir Haarde	Stranka neodvisnosti

(Vir: Government Offices of Iceland)

2.vlada (1 februar 2009 – 10 maj 2009)

Ministrstvo	Minister	Politična stranka
Predsednik vlade	Jóhanna Sigurðardóttir	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za socialne zadeve in socialno varnost	Ásta Ragnheiður Jóhannesdóttir	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za ribištvo in kmetijstvo	Steingrímur J. Sigfússon	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za pravosodje in verske zadeve	Ragna Árnadóttir	Neodvisna
Ministrstvo za finance	Steingrímur J. Sigfússon	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za zunanje zadeve	Össur Skarphéðinsson	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za zdravje	Ögmundur Jónasson	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za okolje	Kolbrún Halldórsdóttir	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za telekomunikacije	Kristján L. Möller	Gibanje socialnih demokratov

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo	Katrín Jakobsdóttir	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za trgovanje	Gylfi Magnússon	Neodvisen
Ministrstvo za industrijo, energijo in turizem	Össur Skarphéðinsson	Gibanje socialnih demokratov

(Vir: Government Offices of Iceland)

Zakonodajno obdobje 2009 - 2013

1.vlada (10 maj 2009 – 23 maj 2013)

Ministrstvo		Minister	Politična stranka
Predsednik vlade		Jóhanna Sigurðardóttir	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za blaginjo	Ministrstvo za socialne zadeve in socialno varnost (do 1. januarja 2011)	Árni Páll Árnason (do 2. septembra 2010)	Gibanje socialnih demokratov
		Guðbjartur Hannesson	
	Ministrstvo za zdravje (do 1. januarja 2011)	Ögmundur Jónasson (do 1. oktobra 2009)	Gibanje levic-zeleni
		Álfheiður Ingadóttir (do 2. septembra 2010)	Gibanje socialnih demokratov
	Guðbjartur Hannesson		
Ministrstvo za notranje zadeve	Ministrstvo za pravosodje in človekove pravice (do 1. januarja 2011)	Ragna Árnadóttir (do 2. septembra 2010)	Neodvisna
		Ögmundur Jónasson	Gibanje levic-zeleni
	Ministrstvo za transport, telekomunikacije in	Kristján L. Möller (do 2. septembra 2010)	Gibanje socialnih demokratov

	lokalno samoupravo (do 1. januarja 2011)	Ögmundur Jónasson	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za zunanje zadeve		Össur Skarphéðinsson	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za industrijo in inovacije	Ministrstvo za ribištvo in kmetijstvo (do 1. septembra 2012)	Jón Bjarnason (do 31. decembra 2011)	Gibanje levic-zeleni
		Steingrímur J. Sigfússon	
	Ministrstvo za industrijo, energijo in turizem (do 1. septembra 2012)	Katrín Júlíusdóttir	Gibanje socialnih demokratov
Ministrstvo za finance in ekonomske zadeve	Ministrstvo za finance (do 1. septembra 2012)	Steingrímur J. Sigfússon (do 31. decembra 2011)	Gibanje levic-zeleni
		Oddný Guðbjörg Harðardóttir	Gibanje socialnih demokratov
	Ministrstvo za ekonomske zadeve (do 1. septembra 2012)	Gylfi Magnússon (do 31. decembra 2011)	Neodvisen
		Steingrímur J. Sigfússon (do 1. septembra 2012)	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo		Katrín Jakobsdóttir	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za okolje (do 1 septembra 2012)		Svandís Svavarsdóttir	Gibanje levic-zeleni
Ministrstvo za okolje in naravne vire			

(Vir: Government Offices of Iceland)

Zakonodajno obdobje 2013 - danes

1.vlada (23 maj 2013 - danes)

Ministrstvo	Minister	Politična stranka
Predsednik vlade	Sigmundur Davíð Gunnlaugsson	Stranka napredka
Ministrstvo za finance in ekonomske zadeve	Bjarni Benediktsson, Jr.	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za blaginjo	Eygló Harðardóttir	Stranka napredka
Ministrstvo za zunanje zadeve	Gunnar Bragi Sveinsson	Stranka napredka
Ministrstvo za notranje zadeve	Hanna Birna Kristjánsdóttir	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo	Illugi Gunnarsson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za zdravje	Kristján Þór Júlíusson	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za industrijo in trgovino	Ragnheiður Elín Árnadóttir	Stranka neodvisnosti
Ministrstvo za okolje in naravne vire	Sigurður Ingi Jóhannsson	Stranka napredka
Ministrstvo za ribištvo in kmetijstvo	Sigurður Ingi Jóhannsson	Stranka napredka

(Vir: Government Offices of Iceland)